პროლეტარელებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 250 (20596) — სამშაბათი, 31 ოქტომბერი, 1989 წელი. — ფასი 3 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სიტყვით და საქმით გამორჩეული

ახლახან თბილისის ელექტროვაგონშემკეთებელი ქარხნის სავაგონო საამქროში გაიმართა პარტიული საანგარიშო-საარჩევნო კრება. მიმდინარე წლისა და საგაითო ამოცანების უთუო გადაწყვეტასთან დაკავშირებით კრებაზე დიდი სჯა-ბაასი გაიმართა. კრებაზე დასახელებული სამი კანდიდატურიდან საამქროს პარტბიუროს მდივნად ამავე საამქროს სამღებრო უბნის ხელმძღვანელი გოდერძი ცხვედაძე აირჩიეს. იგი დაახასიათეს როგორც თავისი საქმის საუკეთესო მცოდნე, შესანიშნავი ორგანიზატორი და მეტად გულისხმიერი ამხანაგი.

სურათზე: გოდერძი ცხვედაძე.

დავით იაკობაშვილის ფოტო.

გავაუმჯობესოთ მუშაობა, განვამტკიცოთ დისციპლინა

განვლილ პერიოდში გრძელდებოდა საზოგადოებრივი წარმოების სტრუქტურული ძვრები, რომლებიც დაკავშირებული იყო მისი სოციალური მიმართულების გაძლიერებასთან, — ნათქვამია 1989 წლის ცხრა თვის განმავლობაში სსრ კავშირის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების შესახებ სსრ კავშირის სტატისტიკის სახელმწიფო კომიტეტის ცნობაში. იზრდება იმ რესურსების წილი, რომლებსაც იყენებენ მოხმარებისა და არასაწარმოო მშენებლობისათვის. „ბ“ ჯგუფის სამრეწველო პროდუქციის წარმოების მატების ტემპი ოთხჯერ აღემატება „ა“ ჯგუფის მაჩვენებლებს. ფართოვდება მოსახლეობის ფასიანი მომსახურების მოცულობა, ხორციელდება თავდაცვით დარგების კონვერსიის პრაქტიკული ღონისძიებანი. გადაჯარგებით სრულდება საცალო საქონელბრუნვის გეგმა.

გრძელდება სახალხო მეურნეობის მართვის ახალი ფორმებისა და მეთოდების დანერგვის პროცესი. შეიქმნა 59 კონცერნი, 80 კონსორციუმი, 27 საგაცო საზოგადოება, 69 საწარმოო ასოციაცია. 1989 წლის ოქტომბრისათვის საარენდო ჯარით მუშაობდა 1089 სამრეწველო საწარმო, 655 სამშენებლო ორგანიზაცია, 931 საცალო ვაჭრობის საწარმო, 826 საზოგადოებრივი კვების საწარმო, 137 მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების საწარმო და მრავალი სხვა.

ამავე დროს სახალხო მეურნეობის განვითარება წლეულს რთულ პირობებში მიმდინარეობდა. განსაკუთრებით გამწვავდა ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მესამე კვარტალში. ამას მნიშვნელოვანწილად შეუწყო ხელი შრომის და საშემსრულებლო დისციპლინის დაქვეითებამ, ეროვნებათშორისმა კონფლიქტებმა და გაფიცვებმა.

ამის შედეგად არსებითად იკლო ეკონომიკური ზრდის ტემპმა, შემცირდა მრავალი უმნიშვნელოვანესი სახეობის პროდუქციის გამოშვება. შემოსავლის კონტროლს დაუქვემდებარებ ე ლ მ ა ზრდამ გაართულა სიტუაცია სამომხმარებლო ბაზარზე.

ფინანსური მდგომარეობის გაჯანსაღებისათვის გამიზნულმა ღონისძიებებმა, რომლებიც ხორციელდება ქვეყანაში, ჯერ კიდევ ვერ მოგვცა საგრძნობი შედეგები. იზრდება საბიუჯეტო ხარჯების დაფარვისათვის საერთო სახელმწიფო სესხის ფონდიდან ნასესხები სახსრების მოცულობა და სახელმწიფოს საშინაო ვალი.

სახელმწიფო საწარმოებისა და ორგანიზაციების მოგებიდან (შემოსავლიდან) იანვარ-სექტემბერში ბიუჯეტში შევიდა 86,8 მილიარდი მანეთი, რაც 3,3 მილიარდ მანეთით ნაკლებია შარშანდელ ამავე პერიოდთან შედარებით. ბრუნვის გადასახადი ბიუჯეტში შევიდა 81,8 მილიარდი მანეთის ოდენობით, რაც 8,9 მილიარდი მანეთით, ანუ 12,2 პროცენტით მეტია შარშანდელი წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით.

მოსახლეობის შემოსავალი შარშანდელ შესაბამის პერიოდთან შედარებით 12,2 პროცენტით გაიზარდა. ამასთან მუშა-მოსამსახურეთა შრომის ანაზღაურების ფონდმა იმატა 8,5 პროცენტით, კოლმეურნეებისამ — 8 პროცენტით. ფულადი შემოსავლის ზრდის ტემპი 1,3-ჯერ აღემატებოდა საქონლისა და მომსახურებისათვის მათი ხარჯების მატებას.

გამოშვებულია 308 მილიარდი მანეთის (საცალო ფასები) სახალხო მოხმარების საქონელი (ალკოჰოლიანი სასმელების ღირებულების ჩათვლით), რაც 22,3 მილიარდი მანეთით, ანუ 7,8 პროცენტით მეტია შარშანდელ შესაბამის პერიოდთან შედარებით. კვების მრეწველობის ბევრ საწარმოში ცალკეული სახეობის პროდუქციის წარმოებისა და მისი გამოშვების გეგმები 1988 წლის ფაქტობრივ დონეზე ნაკლები იყო. ნელა ძლევენ სიძნელეებს არასასურსათო საქონლით მოსახლეობის უზრუნველყოფაში. იანვარ-სექტემბერში გამოშვებულია 167,1 მილიარდი მანეთის ასეთი საქონელი (საცალო ფასებით). შარშანდელ შესაბამის პერიოდთან შედარებით მატებამ შეადგინა 11,4 მილიარდი მანეთი, ანუ, 7,3 პროცენტი, რაც წლიური დავალებით გათვალისწინებულზე 9,3 პროცენტით ნაკლებია.

სამამულო წარმოების საქონლის გამოშვების მატებასთან ერთად გაიზარდა იმპორტი. ცხრა თვის განმავლობაში შესყიდულია 35 მილიარდი მანეთის საქონელი, რაც 6 მილიარდი მანეთით მეტია, ვიდრე შარშანდელი წლის ამავე პერიოდში. საცალო საქონელბრუნვის გეგმა შესრულებულია 101,9 პროცენტით, დამატებით რეალიზებულია 5,5 მილიარდი მანეთის საქონელი. საქონელ_ბრუნვის გეგმა შეასრულა ყველა მოკავშირე რესპუბლიკამ, საქართველოს სს რესპუბლიკის გარდა.

იანვარ-სექტემბერში სახელმწიფო კაპიტალურ დაბანდებათა ხარჯზე აშენდა 51,9 მილიონი კვადრატული მეტრი საერთო ფართობის 841 ათასი ბინა. ცხა თვის განმავლობაში წლიური გეგმის შესრულების დონემ შეადგინა მხოლოდ 53 პროცენტი. გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით ბინების საექსპლოატაციოდ გადაცემა შემცირდა, 3,5 მილიონი კვადრატული მეტრით.

წლის დამდეგიდან ქვეყანაში რეგისტრირებულია 1,8 მილიონი დანაშაული, რაც 437 ათასით, ანუ 33 პროცენტით მეტია გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით. ყოველივე მესამე რეგისტრირებული დანაშაული გაუხსნელია. დამნაშავეობა პრაქტიკულად ყველგან გაიზარდა. დამნაშავეობის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერებისათვის ხორციელდება სამართალდამცავი ორგანოების განმტკიცების, დამნაშავეობის წინააღმდეგ ბრძოლის დროებითი კომიტეტების ხაზით მათი საქმიანობის კოორდინაციის ღონისძიებანი.

პრინციპულად ახალი ტექნიკისა და მასალების მიწოდების სახელმწიფო შეკვეთა, რომლებიც მიიღეს საწარმოებმა და ორგანიზაციებმა იანვარ-სექტემბრისათვის, რეალიზებულია 95 პროცენტით. ამავე დროს სახელმწიფო შეკვეთით სამუშაოთა წლიური მოცულობა შესრულებულია მხოლოდ 27 პროცენტით. 224 დასახელების ახალი მანქანებიდან, მოწყობილობიდან და მასალებიდან არ დაწყებულა 128-ის მიწოდება.

მოქმედი საწარმოების ტექნიკური განახლებისა და რეკონსტრუქციისათვის გამოყენებულია 30 მილიარდი მანეთი სახელმწიფო კაპიტალური დაბანდებანი. ამ მიზნებისათვის გათვალისწინებულ კაპიტალურ დაბანდებათა საერთო მოცულობიდან 77 პროცენტი შეადგინა საწარმოებისა და ორგანიზაციების საკუთარმა სახსრებმა.

უმნიშვნელოვანეს სახეობათა მატერიალური და სათბობ ენერგეტიკული რესურსების დაზოგვის ამოცანები შესრულებულია. სამრეწველო საწარმოებში განვლილ პერიოდში გამოყენებულია 100 მილიონ გიგაკალორიაზე მეტი სათბობი და დაახლოებით 30 მილიონი ტონა (პირობით სათბობზე გაანგარიშებით) მეორეული საწვავი რესურსები.

მრეწველობაში პროდუქციის მიწოდების ვალდებულებანი სახელმწიფო შეკვეთის შესაბამისად და მომხმარებელთან უშუალო კავშირურთიერთობით იანვარ-სექტემბერში შესრულდა 98,7 პროცენტით, მაშინ, როცა პირველ ნახევარწლეულში შესრულებული იყო 99,3 პროცენტით. მომხმარებლებს დააკლდა 7,2 მილიარდი მანეთის პროდუქცია.

სამრეწველო პროდუქციის წარმოება ცხრა თვის განმავლობაში გაიზარდა 2,2 პროცენტით, მისი საშუალო სადღეღამისო გამოშვება — 2,9 პროცენტით. მრეწველობის „ა“ ჯგუფის პროდუქცია ამ პერიოდში გაიზარდა 1,2 პროცენტით, „ბ“ ჯგუფის პროდუქცია — 5,2 პროცენტით. შრომის ნაყოფიერება გაიზარდა 3,6 პროცენტით, რაც პირველი ნახევარწლეულის მატებაზე ნაკლებია 4,1 პროცენტით. სამრეწველო პროდუქციის მთელი მატება უზრუნველყოფილია შრომის ნაყოფიერების ზრდისა და მუშაკთა რიცხვის აბსოლუტური შემცირების ზეთით. მოგების გეგმა 7,2 პროცენტის გადაჭარბებით შესრულდა, შარშანდელ შესაბამის პერიოდთან შედარებით იგი გაიზარდა 4,1 პროცენტით, ანუ 4 მილიარდი მანეთით.

ცხრა თვის განმავლობაში აგროსამრეწველო კომპლექსის საწარმოებში საცალო ფასებით აწარმოვეს 104,2 მილიარდი მანეთის სასურსათო პროდუქტები, რაც 3,2 მილიარდი მანეთით, ანუ 3,2 პროცენტით მეტია გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით.

მთავრდება საშემოდგომო მინდვრის სამუშაოები. მაგრამ მოსავლის აღება, სოფლის მეურნეობის პროდუქციის შესყიდვა, სასურსათო რესურსების შევსება ბევრგან უფრო ნელი ტემპით მიმდინარეობს, ვიდრე შარშან. არადამაკმაყოფილებლად სრულდება მარცვლეულის შესყიდვის სახელმწიფო შეკვეთა. ბოსტნეულის შესყიდვა შემცირდა მეტწილ მოკავშირე რესპუბლიკებში, აზერბაიჯანისა და თურქმენეთის სს რესპუბლიკების გარდა, რამაც დაძაბა ამ პროდუქციით მოსახლეობის უზრუნველყოფა.

კოლმეურნეობებში, საბჭოთა მეურნეობებში, სამეურნეობათშორისო საწარმოებში ცხა თვის განმავლობაში აწარმოვეს 16,4 მილიონი ტონა ხორცი (ცოცხალი წონა), ანუ 2 პროცენტით მეტი, ვიდრე შარშანდელი წლის ამავე პერიოდში, რძე—69,8 მილიონი ტონა (2 პროცენტით მეტი). ამავე დროს მეცხოველეობის პროდუქტების წარმოების ზრდის ტემპი ბევრად უფრო ნელია, ვიდრე 1988 წლისა, და ვერ უზრუნველყოფს ხორცისა და რძის პროდუქტებით მოსახლეობის უზრუნველყოფაში დაძაბულობის შენელებას.

აგროსამრეწველო კომპლექსის, მათ შორის იმ დარგების განვითარებისათვის, რომლებიც სოფლის მეურნეობას უზრუნველყოფენ წარმოების საშუალებებით, დაფინანსების ყველა წყაროს ხარჯზე გამოყენებულია 45 მილიარდი მანეთი კაპიტალური დაბანდებანი, ანუ წლიური ლიმიტის 72 პროცენტი.

კაპიტალურ მშენებლობაში 1989 წლის ასამოქმედებელ პროგრამას ჩაშლის საფრთხე ექმნება. არ შესრულებულა ცხრა თვისათვის დადგენილი სახელმწიფო შეკვეთა საწარმოო სიმძლავრეების ამოქმედების საქმეში. საექსპლოატაციოდ მიღებულია მხოლოდ სახელმწიფო შეკვეთაში შესული 108 ობიექტი. წლის დამლევამდე საექსპლოატაციოდ უნდა გადაეცეს 457 ობიექტი, რაც წლიური დავალების 81 პროცენტს შეადგენს. ჩამორჩება მშენებლობის საწარმოო ბაზის განვითარება. არ შესრულებულა პროგრესული საშენი მასალების წარმოების სიმძლავრეთა ამოქმედების დავალებანი.

სახელმწიფო ცენტრალიზებული კაპიტალური დაბანდებებისა და საწარმო-ორგანიზაციების ფონდების სახსრების ხარჯზე ძირითადი ფონდების ამოქმედებამ შეადგინა 83,7 მილიარდი მანეთი, ანუ წლიური დავალების 45 პროცენტი (საწარმოებისა და ორგანიზაციების გეგმების თანხის მიხედვით). გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით ფონდების ამოქმედება შემცირდა 2,4 მილიარდი მანეთით.

რკინიგზის ტრანსპორტმა შეასრულა სახელმწიფო შეკვეთა, მაგრამ ტვირთის საერთო გაგზავნის გეგმა შესრულებულია 99,3 პროცენტით. დანარჩენმა ტრანსპორტმა ტვირთის გაგზავნის გეგმა შეასრულა: შიდასანაოსნომ — 101,5 პროცენტით, საავტომობილომ — 100,8, საზღვაომ — 105,3 პროცენტით.

მესამე კვარტალში რკინიგზის ტრანსპორტის მუშაობა გაუარესდა. მუშაობის გაუარესებაზე გავლენა იქონია საექსპლოატაციო მუშაობის დაბალმა დონემ, აგრეთვე სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა დარგის მუშაკთა გაფიცვებმა. კვლავ დაძაბულია საზღვაო ნავსადგურებიდან რკინიგზის ტრანსპორტით იმპორტული საქონლის გატანასთან დაკავშირებული მდგომარეობა.

განვლილ პერიოდში არსებითად გაფართოვდა საგარეო ეკონომიკური ურთიერთობის მონაწილეთა რიცხვი, 1 ოქტომბრისათვის რეგისტრირებულია დაახლოებით 9 ათასი. ცხა თვის განმავლობაში ექსპორტრეგულირება 49,3 მილიარდი მანეთის პროდუქცია და მომსახურება, იმპორტირებულია — 50,4 მილიარდი მანეთისა. ქვეყნის ექსპორტი გაიზარდა 0,5 პროცენტით, იმპორტი — 5,1 პროცენტი.

ექსპორტის წლიური გეგმა შესრულებულია 71 პროცენტით, იმპორტისა — 74 პროცენტით.

სსრ კავშირის ტერიტორიაზე 1989 წლის 1 ოქტომბრისათვის რეგისტრირებულია 936 ერთობლივი საწარმო, საზღვარგარეთის 53 ქვეყნის ფირმებისა და ორგანიზაციების მონაწილეობით.

* * *

ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მიმდინარე წლის ცხა თვის შედეგები ცხადყოფს, რომ მეოთხე კვარტალში სახალხო მეურნეობის ყველა დარგის შრომითმა კოლექტივებმა მნიშვნელოვნად უნდა გააძლიერონ მუშაობა, გაზარდონ პასუხისმგებლობა 1989 წლის გეგმის შესრულებისათვის. (საკდესი).

მეშენებლობა: პრობლემები, პერსპექტივა

კიდევ ბევრის მოსწრება შეიძლება

მაქსიმალურად დავაჩქაროთ ბინებისა და სხვა სოციალური ობიექტების მშენებლობის ტემპი

გადაუდებელი, რადიკალური ღონისძიებები უნდა განხორციელდეს მშენებლობაში დაშვებული დიდი ჩამორჩენის დაძლევისათვის. იმდენი სასწრაფოდ გადასაჭრელი პრობლემა, რამდენმაც წლეულს მოიყარა თავი სახალხო მეურნეობის ამ უმნიშვნელოვანეს დარგში, მიმდინარე ხუთწლედის განვლილ პერიოდში მთლიანად არ დაგროვებულა. საქმე უწინარეს ყოვლისა, საერთოდ ბინების და კერძოდ, სვანეთსა და აჭარაში სტიქიით დაზარალებულებისათვის საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის ტემპის დაჩქარების ეხება.

როცა მიმდინარე წლის პირველ ნახევარში გაწეული მუშაობის შედეგები შეჯამდა, გაირკვა, რომ შონდომების, ძალების ბაქსიმალური დაძაბვის შემთხვევაში შეიძლებოდა ბინათმშენებლობის პროგრამით დასახული ამოცანების გადაწყვეტა. საამისოდ დაისახა კიდეც კონკრეტული, ოპერატიული ღონისძიებანი და მუშაობაც დაიწყო. ვერ ვიტყვით, რომ მშენებლები არ გრძნობდნენ პასუხისმგებლობას მათთვის მინდობილი საქმისადმი. უმეტესობას კარგად ესმოდა, რომ მათი გარჯის შედეგს ელოდება ასობით უსახლკაროდ დარჩენილი და ბინის მიღების რიგში მყოფი ასიათასობით ადამიანი. თვითონაც არა ერთხელ გავმხდარვართ მოწმენი, თუ რა გულმოდგინედ შრომობდნენ მშენებლები უპირველესად ასაგებ სოციალური დანიშნულების ობიექტებზე და ეს იმედისმომცემი იყო.

დიახ, ასე იყო მანამ, სანამ თავი არ იჩინა უჩვეულო, მოულოდნელმა მოვლენებმა. რესპუბლიკის საზოგადოებაში მიმდინარე პოლიტიკურმა პროცესებმა, აფხაზეთსა და ქვემო ქართლში შექმნილმა მძიმე მდგომარეობამ, გაფიცვებმა, სამუშაოზე გამოუცხადებლობის უამრავმა შემთხვევამ არახახულად შეგვაფერხა. ამას დამატება საერთოდ ტრანსპორტის და განსაკუთრებით რკინიგზის მუშაობის ლამის მთლიანი მოშლა. რესპუბლიკაში ვეღარ შემოდიოდა საჭირო რაოდენობის ასობით სახეობის სახალხო-სამეურნეო დანიშნულების ტვირთი, მათ შორის სამშენი მასალები: ცემენტი, ლითონი, ხე-ტყე და ვინ იცის კიდევ რა.

ცხრა თვეში საექსპლოატაციოდ გადაეცა 559 ათასი კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ფართობი, რაც წლიური გეგმის მხოლოდ 45,4 პროცენტია და 28,2 პროცენტით ჩამორჩება შარშანდელ შესაბამის პერიოდში მიღწეულ დონეს. მიაქციეთ ყურადღება ბინათმშენებლობის „დინამიკას“: მეთორმეტე ხუთწლედის პირველ წელს საექსპლოატაციოდ გადაეცა 836 ათასი კვადრატული მეტრი, ხუთწლედის მეორე წელს — 758 ათასი, მესამე წელს — 768 ათასი კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ფართობი. წლეულს მხიმვნელოვნად ნაკლები ფართობია გადასაცემი საექსპლოატაციოდ, მაგრამ ამ გეგმის შესრულებაც საფრთხის წინაშეა.

ცხრა თვის მონაცემებით ვერც სხვა სოციალური დანიშნულების ობიექტების მშენებლობის მხრივ გვაქვს საქმე კარგად. მართალია, ამ ხნის მანძილზე 12214 მოსწავლისათვის ნავარაუდევი ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა აშენდა, მაგრამ ეს წლიური გეგმის 39 პროცენტზე ოდნავ მეტია. სკოლამდელი ასაკის ბავშვთა დაწესებულებების აგების წლიური გეგმა ჯერჯერობით 26,9 პროცენტით, საავადმყოფოებისა — 17,1 პროცენტით, პოლიკლინიკებისა — 37 პროცენტით, კლუბებისა და კულტურის სახლებისა — 6,2 პროცენტით არის შესრულებული. შარშანდელ შესაბამის პერიოდთან შედარებით ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების საექსპლოატაციოდ გადაცემა 40,6 პროცენტით, ხოლო სკოლამდელი ასაკის ბავშვთა დაწესებულებებისა — 67 პროცენტით შემცირდა.

განსაკუთრებით დასაჩქარებელია აჭარიდან და სვანეთიდან გადმოსახლებულთათვის ბინების მშენებლობის ტემპი. ეს საკითხი ამჟამად განსაკუთრებული ყურადღების ცენტრშია, ბევრი კეთდება ამისათვის, რომ აცივებამდე რაც შეიძლება მეტი დაზარალებული დაკმაყოფილდეს საცხოვრებლით. ეს სამშენებლო ობიექტები უწინარესად პირველ რიგში მარაგდება საშენი მასალებითა და სხვა საშუალებებით.

რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოსა და სახმშენის მიერ ოპერატიული ღონისძიებების განხორციელების შედეგად მოსალოდნელია, რომ განიმუხტება უდიდესი დაძაბულობა, შესრულდება ძირითად სამუშაოთა დიდი ნაწილი.

ის ფაქტი, რომ საცხოვრებელი ფართობების აგების ტემპი ხუთწლედის დამდეგიდან ყოველწლიურად კლებულობს, რეალურ საფრთხეს უქმნის „ბინა-2000“ ეროვნული პროგრამის განხორციელებას. ამის მიზეზი მარტო საშემსრულებლო დისციპლინის საგრძნობ მოშლაში როდი უნდა ვეძებოთ. მთავარი აქ მაინც ის არის, რომ არ ვითარდება სამშენებლო ბაზა. ზემოხსენებულ პროგრამის შესრულება აღარ შეიძლება იმ საშუალებებით, რომლებითაც 10-15 წლის წინ ვაღწევდით გარკვეულ შედეგებს, გამაკცრებული დროის მოთხოვნა.

საჭიროა მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განვითარებისათვის გამოყოფილი სახსრების მაქსიმალური და რაც, ალბათ, ყველაზე მნიშვნელოვანია, მათი რაციონალური გამოყენება. ძალიან ყოვნდება ბაზების მშენებლობა, მათი გაფართოება, რეკონსტრუქცია, ტექნიკური განახლება, თანამედროვე ტექნოლოგიის დანერგვა. გათვალისწინებული დროისათვის ვერ დგება მწყობრში სახლთამშენებელი კომბინატები, საშენ მასალათა მრეწველობის სხვა ობიექტები. ამას მარტო მშენებლებს ვერ დავაბრალებთ, ეკონომიკა მთლიანად ერთი ორგანიზმია და მისი ერთი და მით უმეტეს რამდენიმე რგოლის გაუმართავი მუშაობა ყველაზე უარყოფითად მოქმედებს. მძიმე მდგომარეობიდან თავის დასაღწევად საჭიროა ყველა თავდაუზოგავი შრომა, სხვანაირად ვერას გავხდებით. უნდა განმტკიცდეს შრომის და ტექნოლოგიური დისციპლინა.

საერთოდ სახელმწიფოს, სამშენებლო კოოპერაციისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების ხელმძღვანელობა ამ ბოლო ორ-სამ თვეში ბევრ ადგილზე ეცადა ამ ინტენსიური ღონისძიებების ეფექტიანობის ამაღლებას. ეს ეტაპი ბევრ ადგილზე ეფექტიანი, ეფექტური, ოპერატიული, ეფექტიანი ეკონომიკური ბერკეტებით, ეკონომიკური ინტერესებით, ეკონომიკური ინტერესებით, ეკონომიკური ინტერეს

თვალსაზრისი

დრო შევცვალოთ დოგმატური მიდგომა

ანუ მოკლედ დაგეგმვისა და ფასწარმოქმნის მოქმედი სისტემების და ზოგიერთი სხვა საკითხის შესახებ

ჩვენი ეკონომიკის კრიზისული მოვლენების, მისი უმნიშვნელოვანესი პრობლემების შესახებ ახლა გაცხარებით მსჯელობენ და კამათობენ სხვადასხვა დონეზე. ზოგი მკურნალობის რადიკალურ, ისეთ მეთოდებსაც გვთავაზობს, როგორიც არის, მაგალითად, უარის თქმა სახელმწიფო ქონებაზე, რომელიც „მხოლოდ იმისთვის თუ ვარგა, რომ ქურდულად აქეთ-იქით გაზიდო".

სახელმწიფო საკუთრების მიმართ ბევრი პრეტენზია გამოითქვა, თუმცა, განა შეიძლება, სახელმწიფო საკუთრებამ იარსებოს სახელმწიფო უყაირათობის გვერდით? გილიოტინა ხომ თავის ტკივილის საწინააღმდეგო საუკეთესო საშუალება არ არის...

მსგავს პრობლემებზე მსჯელობა, ცხადია, საჭირო და აუცილებელია. მაგრამ წინსვლა კი არა, ადგილიდან ფეხის დაძვრაც გაგვიჭირდება, ვიდრე მრავალი წლის ჩახერგილ გზებს არ გავწმენდთ და არ დავანგრევთ იმ ხიდებს, რომლებიც მდინარეზე გარდიგარდმო კი არ დგას, არამედ ნაპირებს მიუყვება...

„ყვითელი ქურთუკების" შავი სამუშაო ძირეულმა ეკონომიკამ უნდა გასწოროს. მას სერიოზულად უნდა მოვკიდოთ ხელი. ეს საჭიროა, რათა მოვაგვაროთ იმ ეკონომიკური კატეგორიების ნორმალური ურთიერთმოქმედება, რომლებიც საფუძვლად უდევს საწარმოებისა და გაერთიანებების სამეურნეო საქმიანობას. ხომ ფაქტია, თუ ეჯერედის დონეზე ყველაფერი წესრიგშია, მაშინ ორგანიზმიც ნორმალურად მუშაობს. ეს კატეგორიებია თვითღირებულება, მოგება, რენტაბელობა, ფასი, შრომის ნაყოფიერება. არსებულ პირობებში, როცა არა გვაქვს თავისუფალი ბაზარი და მწარმოებელთა კონკურენცია, ამ ფაქტორებმა განსაკუთრებით ეფექტიანად უნდა იმოქმედონ. ყველაზე ავტორიტეტული გამონათქვამების მიხედვით ბაზარი გამოჩნდება დაახლოებით რვა წლის შემდეგ, ხოლო კონკურენციის შესახებ ჯერ არავითარი სახელმძღვანელო მითითებები არა გვაქვს.

თუმცა იმის მტკიცება, რომ ბაზრისა და კონკურენციის გაჩენასთან ერთად ყველაფერი მოგვარდება, ისევე დამღუპველია, როგორც ლაპარაკი იმაზე, რომ „აი, მოვა ხატონი და ყველას განგვსჯის". ამისათვის სერიოზული მუშაობა გვმართებს. და თანაც მხოლოდ არსებული ძალების იმედი უნდა ვიქონიოთ.

ყველამ უნდა შეიგნოს, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტი მრავალშეალიანი დედებისთვის დახმარების და კაპიტალური მშენებლობებისთვის ასიგნებათა გაზრდით კი არა, წარმოების ხარჯების შემცირების გზით უნდა აღმოიფხვრას. ხარჯებისა და დანაკარგების შემცირება მთელი ქვეყნის მასშტაბით უნდა განიხილებოდეს როგორც ეკონომიკის გაჯანსაღების, კრიზისული მდგომარეობიდან მისი გამოყვანის აუცილებელი პირობა. ნათლად უნდა წარმოვიდგინოთ, როგორ და საით მიდის თვითღირებულება. სამწუხაროდ, ამ მხრივ ნაკლებად საიმედო სურათი გვაქვს. ხარჯები განუხრელად იზრდება სახალხო მეურნეობის ყველა დარგში, უწინარესად კი მანქანათმშენებლობაში, სადაც განსაკუთრებით ხშირად განახლდება პროდუქცია.

ამის გამო მოზღვავებულად იზრდება ფულადი მასა, რომლის რაოდენობა მნიშვნელოვნად აღემატება საჭიროების მასას.

ნაღდი ფულის გაცემის ზრდა თავისთავად საშიში არ არის. მთავარია არა ის, თუ რამდენს ვიხდით, არამედ ის, რაში ვიხდით. ინფლაციის მთავარი მიზეზი ის გახლავთ, რომ მილიარდობით მანეთი „ზედმეტი" შრომის ანაზღაურებაზე მოდის. ხარჯისა და დანაკარგის ფეტიშიზაცია და უშრომელი ფულის გამხრწნელი ძალა — ეს ორი ფენომენი რეალურად არსებობს და ხელიხელჩაკიდებული მიბიჯავს.

დიდი ხარჯები ჩვენ ჰაერივით გვჭირდება — უწინარესად საერთო პროდუქციისთვის. თანაც, როგორი პარადოქსიც უნდა იყოს, „ქისისათვის" მოგების წარმოქმნა (გთხოვთ, მაპატიეთ ეს ტერმინი) ხომ ერთობ წინააღმდეგობრივი პროცესია. ის წარმოების ფინანსურ კეთილდღეობას უზრუნველყოფს და წარმოების ხარჯებსაც ასტიმულირებს.

ახალი ნაწარმის ფასის გაანგარიშების დროს მოგება გამოდის როგორც თვითღირებულება გამრავლებული რენტაბელობაზე, რომლის ზომასაც ზემდგომი ორგანიზაცია „ჩამოუშვებს" ხოლმე. ვიცით რა რენტაბელობის მიახლოებითი დონე, ვზრდით საგეგმო და, ამდენად, ფაქტობრივ ხარჯებსაც იმისათვის, რომ საჭირო მოგებაზე „გავიდეთ".

თვითღირებულება ასეთ შემთხვევაში გაანგარიშების ბაზაა, ბაზიდან პროცენტების გამოყვანა კი გარდაუვლად იწვევს მის ზრდას.

რენტაბელობა (გერმ. rentabel — შემოსავლიანი, მომგებიანი) დღეს ქეშმარიტი კი არა, ფიქციური მოგების მაჩვენებელია. ეს „იქ" იგი მუშაობს, „ჩვენში" კი უსარგებლო მოქმედების თავისებური, ერთობ პატივმა მყოფი კოეფიციენტია. ფული ფულთან მიდის, და გამოდის, რომ სტრატეგიულ პლანში ხარჯი მოგებას იძლევა, მოგება კი სტიმულს აძლევს ახალ ხარჯებს. ასე წარმოიქმნება არაბუნებრივი კავშირი, მოჯადოებული წრე, რომელიც აუცილებლად უნდა გავარღვიოთ, თორემ სხვანაირად ხარჯვის მექანიზმს ვერ შევაჩერებთ.

ამას კი შეეძლებთ მხოლოდ მაშინ, თუ ზოგიერთ ეკონომიკურ კატეგორიას ახალი შინაარსით შევავსებთ.

ამასთან შეუძლებელია არ აღინიშნოს ისიც, რომ რენტაბელობასთან ერთად შრომის ნაყოფიერების მაჩვენებელიც ფიქციაა. ერთ მომუშავეზე გაანგარიშებით მანეთობაში მისი გაზომვა, თანაც ღირებულებითი (საერთო პროდუქციის) მაჩვენებლების დაგეგმვისა და თვითღირებულების ტოტალური ზრდის პირობებში, ყველაფრის მახასიათებელი შეიძლება იყოს, ოღონდ არა წარმოების და ტექნოლოგიის დონისა. სასაქონლო პროდუქციის მოცულობის მიხედვით შრომის ნაყოფიერების გაანგარიშება მგეგმავების მოხერხებულობის ინდიკატორია, ხოლო ნორმატიულად სუფთა პროდუქციის შესაბამისად იგივე გაანგარიშება შრომისა და ხელფასის განყოფილების მუშაკების მოქნილობის მაჩვენებელია. არც მეტი, არც ნაკლები. თუ სიდიდეს ვერ ვზომავთ, იგი მომოქცევიდან უნდა ამოვიღოთ.

ეს იმიტომაც უნდა გაკეთდეს, რომ შრომის ნაყოფიერების გაანგარიშება ხელს გვიშლის უარი ვთქვათ მოცულობაზე დაგეგმვისა და ანგარიშგებაში.

რენტაბელობის მაჩვენებლის გამოყენება მოგებისა და ფასის წარმოქმნის პროცესებში წარმოშობს სრულიად არარეალურ, წარმოუდგენელ სიტუაციას: ახალი პროდუქცია იმთავითვე შრომატევადი, მასალატევადი და ენერგოტევადი ხდება იქ, სადაც იგი თავის სრულყოფილებას უნდა უახლოვდებოდეს — შემმუშავებელთა მაგიდაზე და კონსტრუქტორის დაფაზე; ე. ი. „ემბრიონული განვითარების" სტადიაზე: რას იზამ, ახალი ტექნიკის შემმუშავებლები ასრულებენ სოციალურ შეკვეთას. და აი, თავს იჩენს ეკონომიკის მიერ სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის პათოლოგიური აღუქმელობა. ქვეყნად ჩნდება ისეთი ნაწარმი, რომელშიც იმთავითვე იქნა ჩადებული განუკურნებელი მანკი. მანეთები, კილოგრამები, კილოვატები სწორედ ის ვირუსებია, რომლებიც გეზურ კოდს აზიანებენ. ამის შედეგად არანაყოფიერი (არასაჭირო) შრომა ძალას იკრებს არა მარტო მანქანათმშენებლობაში, არამედ მთელ ტექნოლოგიურ ჯაჭვში, რომლის რგოლებსაც წარმოადგენს მეტალურგიული და სამსხმელო ქარხნები, ელექტროსადგურები და ტრანსპორტი, მანქანათმშენებლობის ნაწარმის მომხმარებელი დარგები.

ხარჯი სულ უფრო იზრდება, ჩვენ კი, მიუხედავად ამისა, ვლაპარაკობთ გამოშვებული პროდუქციის თვითღირებულების შემცირებაში მიღწეულ წარმატებებზე, ფართო რეკლამას ვუწევთ მას და ა. შ. დიახ, თვითღირებულების მართლაც ვამცირებთ, მაგრამ ეს განა ის თვითღირებულება არ არის, რომელიც წინასწარ გავზარდეთ პროექტირების და ფასწარმოქმნის პროცესში? ჩვენ ჩუმად ავიკვლით ხოლმე ათ საფეხურს, ერთს კი ბუკ-ნაღარის გუგუნით ჩამოვდიავართ. თვითღირებულების ზრდის სურათი ერთობ თავისებურია და ძალიან საშიშიც

„თეთრი ქარავანი" ყიზლარისაკენ მიდის

მეშვიდედ მიდის ხვიჩა გელაძე ყიზლარის საზამთრო საძოვრებზე. მიდის და მიპყავს ყაზბეგის რაიონის კობის კოლმეურნეობის 1.500-სული ცხვრის ფარა. მასთანაა მისი ძმა კობაც. უხარია ყოფილ მეცხვარეს ლავრენტი გელაძეს, რომ მისი შვილები წარმატებით აგრძელებენ მეცხვარეთა დინასტიას.

ყიზლარისაკენ მიდის საქართველოს ნახევარმილიონიანი ცხვრის ფარები. ცხვარ-მეცხვარეს თან მიპყვება მშობლიური მთების, ოჯახის, მეზობლების ლოცვა-კურთხევა — მშვიდობით გეცლოთ, გამარჯვება იყოს თქვენი მეგზური!

 სურათებზე: ხვიჩა გელაძე; ცხვარი ყიზლარისაკენ მიემართება.

სპარტაკ ჯანიაშვილის ფოტო.

„საქართველოს კომუნისტი" № 10

გამოვიდა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის თეორიული და პოლიტიკური ჟურნალის „საქართველოს კომუნისტის" მორიგი მეათე ნომერი.

ჟურნალში დაბეჭდილია სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1989 წლის სექტემბრის პლენუმის მასალები, კერძოდ „პარტიის ეროვნული პოლიტიკა თანამედროვე პირობებში" (საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის პლატფორმა). სკკპ მორიგი XXVIII ყრილობის მოწვევის შესახებ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის მ. ს. გორბაჩოვის გამოსვლა; მ. ს. გორბაჩოვის მოხსენება „თანამედროვე პირობებში პარტიის ეროვნული პოლიტიკის შესახებ" და მ. ს. გორბაჩოვის საბოლოო სიტყვა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე 1989 წლის 20 სექტემბერს. აქვეა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივნის გივი გუმბარიძის გამოსვლა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე 1989 წლის 19 სექტემბერს.

ჟურნალი რუბრიკით „ახალი აზროვნების კოორდინატები" ბეჭდავს პროფესორ ვარლამ კეშელავის სტატიას „პერსპექტივა თუ რეტროსპექტივა?", (აზრები ფედერალიზმზე).

„პარტიული დემოკრატიის პრობლემები" ამ რუბრიკით ჟურნალმა გამოაქვეყნა გიორგი აბმეტელის „პოლიტიკური ხელმძღვანელობის შტაბი" და გიორგი ნიკოლაძის ნარკვევი „პასუხისმგებლობას თავიდან იღებენ".

ჟურნალში გვხვდება რუბრიკა— „მსოფლმხედველობრივი ფორმირების საკითხები" სახელწოდებით, რომელიც აშუქებს რესპუბლიკის უმაღლეს სასწავლებლებში საზოგადოებრივ მეცნიერებათა სწავლების საკითხებს თანამედროვე ეტაპზე.

ჟურნალში არის ახალი რუბრიკა „ფიქრები ხმამაღლა", სადაც ჟურნალისტების გ. აბდალაძის და გ. გიგაურის ავტორობით გადმოცემულია, თუ როგორ განიცდის და რას ფიქრობს უამრავი პრობლემებით დატვირთულ დღევანდელობაზე რიგითი მუშა თუ ინტელიგენტი.

მემნიჭათ საპატიო წოდება

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით, არქიტექტურის დარგში ხანგრძლივი ნაყოფიერი მუშაობისათვის „თბილისშენპროექტის" ინსტიტუტის სახელოსნოს ხელმძღვანელს თეიმურაზ გიორგის ძე ჯაფარიძეს და საქართველოს არქიტექტორთა კავშირის აპარის ორგანიზაციის გამგეობის თავმჯდომარეს დავით ხარიტონის ძე კომახიძეს „საქართველოს სსრ დამსახურებული არქიტექტორის" საპატიო წოდება მიენიჭათ.

დღეს, საჯაროობისა და დემოკრატიზაციის ვითარებაში, როდესაც ეკონომიკაში სულ უფრო მეტად ინერგება მუშაობის პროგრესული ფორმები და მეთოდები, აუცილებელია მშენებელთა მთელი შემოქმედებითი პოტენციალის, ძალების კონსოლიდაცია მათი ავტორიტეტის ამაღლებისა და დარგის ეფექტიანობის გაზრდისათვის. სწორედ ამ მიზნებს ემსახურება საქართველოს მშენებელთა კავშირი და ქვემომდებარე პროგრამა, რომელიც მისი მუშაობის უახლოესი და პერსპექტიული ეტაპებისათვის არის შემუშავებული.

პროგრამა მიზნად ისახავს

1. სამშენებლო დარგის განვითარების სტრატეგიული კურსის შემუშავებას, რისთვისაც საჭიროა:

ა) მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის ძირითადი მიმართულებების განსაზღვრა; ბ) სოციალური განვითარების პერსპექტივის შემუშავება; გ) ტექნოლოგიის სრულყოფისა და ხარისხის გაუმჯობესების გზების განუხრელი ძიება; დ) არქიტექტურულ-ტექტონიკური დაგეგმარების და ტექნიკურ-კონსტრუქციული გადაწყვეტის სრულყოფისათვის ზრუნვა; ე) მექანიზაციის, ინტენსიფიკაციისა და ინდუსტრიალიზაციის კურსის განსაზღვრა და დარგის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცებისათვის ზრუნვა;

2. მოქმედი კანონმდებელი აქტების და ნორმების ანალიზს, საერთო-საკავშირო და რესპუბლიკური ნორმატიული დოკუმენტების მინიმუმამდე შემცირებას და მათთვის მარკომენდებელი დოკუმენტების სტატუსის მინიჭებისათვის საჭირო ღონისძიების განხორციელებას:

ა) მასალების ხარჯვის სფეროში; ბ) მანქანა-მექანიზმების გამოყენების სფეროში; გ) ტრანსპორტის გამოყენების სფეროში; დ) შრომის და მისი ანაზღაურების დარგში; ე) დაფინანსების და ეკონომიკის სფეროში;

ამასთან დაკავშირებით, მანორმირებელი ფუნქციების მთლიანად (ავტონომიურად) სოციალისტურ საწარმოზე გადატანას და მისთვის კანონის ძალის მინიჭებას.

3. სათანადო სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან ერთად ეროვნული კულტურის, ტრადიციების აღორძინებისა და ეკოლოგიური გარემოს დაცვისათვის ღონისძიებების შემუშავებას და განხორციელებას.

4. მშენებელთა ავტორიტეტის, მათი პროფესიული დონის და პრესტიჟის ამაღლების და ახალგაზრდა სპეციალისტების იდეურ-ესთეტიკური აღზრდისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელებას.

5. სოციალისტური საწარმოს, დარგის მუშაკთა და კავშირის წევრთა სამართლებრივი უზრუნველყოფისათვის წინადადებების შემუშავებას და წესდების და მოქმედი კანონმდებლობის ფარგლებში მათი განხორციელების მიზნით ღონისძიებათა დასახვას.

6. რესპუბლიკის ეკონომიკის, სახალხო მეურნეობის განვითარების, პერსპექტიული მიმართულებების განსაზღვრაში მონაწილეობას და დარგის სოციალური განვითარების გეგმის შემუშავებას, მართვის სტრუქტურის სრულყოფისათვის ზრუნვას.

7. ინვენსტიციის ციკლის მონაწილეთა დებულებების,ნორმატივების, ინსტრუქციების და სხვა იურიდიული დოკუმენტების ურთიერთშესაბამისობისათვის ზრუნვას.

8. მართვის ეკონომიკური საფუძვლის განმტკიცებისათვის წინადადებების შემუშავებას, რათა მიღწეულ იქნას: ა) მომხმარებლის პრიორიტეტი; ბ) საბოლოო პროდუქციის შემქმნელის პრიორიტეტი; გ) მეტი ნდობა მწარმოებლის მიმართ, მაკონტროლებელთან შედარებით; დ) პროდუქციის ღირებულების განფასებაში მწარმოებლის პრეროგატივა.

9. დარგის ეკონომიკის გაჯანსაღებისათვის კონსტრუქციულ ღონისძიებათა შემუშავება-განხორციელებას;

10. დაგეგმვის და მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების გამოყოფის არსებულ სტრუქტურაში კონსტრუქციული ცვლილებების შეტანას შემდეგი პრინციპით (საბითუმო ვაჭრობასა და გარანტირებულ მიწოდებაზე გადასვლამდე): ა) მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების გამოყოფა განვითარების პერსპექტიული გეგმის მიხედვით; ბ) დაგეგმვა გამოყოფილი მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების მიხედვით;

11. კაპიტალდაბანდებების გამოყოფისა და განაწილების სწორად წარმართვისათვის ალტერნატიული წინადადებების შემუშავებას, მათ საჯაროდ განხილვას და შედეგების განხორციელებას.

12. ეკონომიკური, ტექნიკურ-ტექნოლოგიური და შრომის დანახარჯების მაჩვენებლების ოპტიმიზაციას და ამ მხრივ რეკომენდაციების შემუშავებას.

13. ტექნიკური პროგრესის სფეროში კომპიუტერიზაციის და რობოტიზაციის ოპტიმალური პროპორციის განსაზღვრას დარგის პროგრესის დონესთან შეზამებით და სათანადო რეკომენდაციების შემუშავებას.

14. ადამიანის მოთხოვნათა მაქსიმალური დაკმაყოფილების პრინციპიდან გამომდინარე (გეგანტომანიის და ცენტრალიზაციის საწინააღმდეგო ოპტიმალური, ეკოლოგიურად და ინტელექტუალურად გამართლებული კურსის შემუშავებას.

15. საპროექტო დოკუმენტაციის სტანდარტების სრულყოფას და მისი განუხრელად დაცვისათვის ღონისძიებათა განხორციელებას.

16. მიაღწიოს სამშენებლო პროდუქციის ყოველგვარი შეზღუდვისაგან ღირებულების ეკონომიკური კანონის საფუძველზე თავისუფალ, სახელშეკრულებო ფასების დაკანონებას;

17. დარგში მოქმედი სამართლებრივი აქტების თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტებ ი ს დონეზე აყვანას (ამ მიმართებით კონსტრუქციული წინადადებების შემუშავება, საჯაროდ განხილვის ორგანიზაცია და მიღებული გადაწყვეტილებების განხორციელებისათვის ზრუნვა);

18. ტექნოლოგიური ჯარიმების შემუშავებას და მათი სათანადოდ დაკანონებისათვის ღონისძიებათა განხორციელებას;

19. მოითხოვოს და მიაღწიოს იმ მშენებლობებისათვის გათვალისწინებული სამშენებლო-საპროექტო სამუშაოების შეჩერებას, რომლებიც მიუღებელია დარგის, საზოგადოების ან ეროვნული კულტურის განვითარებისათვის, ან გაუმართლებელია ეკოლოგიური თვალსაზრისით.

20. მიაღწიოს მშენებელთა, დამპროექტებელთა, დამკვეთთა და ქვემოიჯარეთა შემოქმედებითი კონტაქტების გაღრმავებას, მათი ინტერესების მაქსიმალურ დაახლოებას, ურთიერთკავშირის და ურთიერთპასუხისმგებლობის დონის ამაღლებას. ეს უნდა გაკეთდეს ინვენსტიციის ციკლის სხვა მონაწილეთა მიმართ.

21. მთელი ძალისხმევით ემსახურებოდეს სამართლეს, სიწმინდეს და რწმენის სიმტკიცეს.

22. მშენებელთა კავშირი მობილიზებულია წესდებით დადგენილი უფლება-მოვალეობის და პროგრამით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელებისათვის, წესდებითა და მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული მეთოდების გამოყენებისათვის, იმისათვის, რომ დაამყაროს სათანადო კავშირები, კონტაქტები, განახორციელოს სხვა ღონისძიებები.

საქართველოს მშენებელთა კავშირის პროგრამა

ლვაწლი მეცნიერისა

პედაგოგი, მაღალკვალიფიციური სპეციალისტი

ოც წელზე მეტია ცნობილი მეცნიერი, იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე, შალვა ჩიკვაშვილი თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტში ეწევა პედაგოგიურ საქმიანობას. იგი სამოქალაქო სამართლის კათედრის პროფესორია.

ხარკოვის იურიდიული ინსტიტუტის წარჩინებით დამთავრების შემდეგ ის აქტიურად ჩაება პრაქტიკულ საქმიანობაში. მალე სწავლას აგრძელებს სსრ კავშირის იურიდიულ მეცნიერებათა ინსტიტუტის ასპირანტურაში. ვადაზე ადრე იცავს საკანდიდატო დისერტაციას და იწყებს აქტიურ პედაგოგიურ და სამეცნიერო მოღვაწეობას ხარკოვის და თბილისის სხვადასხვა უმაღლეს სასწავლებელში. 1966 წელს იცავს სადოქტორო დისერტაციას.

1968 წლიდან პროფესორი შ. ჩიკვაშვილი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტშია. აქ უფრო ფართოდ გამოვლინდა მისი მეცნიერული და პედაგოგიური შესაძლებლობანი. მისი ლექციები, სპეციალური კურსები საბჭოთა სამოქალაქო და საოჯახო სამართალში, განსაკუთრებით საბინაო სამართალში სტუდენტთა დიდ ინტერესს იწვევს. სამაგალითოა მისი მუშაობა მომავალ მეცნიერებთან — მან ბევრ ახალგაზრდას გაუღვივა მეცნიერული კვლევის სურვილი. მისი ხელმძღვანელობით შესრულებულმა სტუდენტურმა მოხსენებამ საკავშირო კონფერენციაზე ოქროს მედალი დაიმსახურა, გამოცემული აქვს ნაშრომები სტუდენტებთან თანაავტორობით.

შალვა ჩიკვაშვილი 150-მდე შრომის ავტორია. აქედან 24 მონოგრაფიაა. ამ შრომებში რთული სამართლებრივი საკითხის ღრმა მეცნიერული კვლევის შედეგებია მოცემული. გადაჭარბებული არ იქნება თუ ვიტყვით, რომ მისმა შრომებმა არამარტო წინასწარ განსაზღვრა მეცნიერული კვლევის მიმართულება, არამედ ზეგავლენა მოახდინა სამართალშემოქმედებითი და სამართალდამცავი ორგანოების საქმიანობაზე სამოქალაქო, საოჯახო და საბინაო სამართალში. მან მოამზადა აგრეთვე მრავალი ვრცელი გამოკვლევა საბინაო კანონმდებლობის დარგში. ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი ნაშრომები — „საბინაო-სამშენებლო კოოპერაცია სსრ კავშირში", „პირადი და ქონებრივი ურთიერთობები საბინაო სამშენებლო კოოპერაციაში", „ქონებრივი ურთიერთობანი ოჯახში", „ბინაზე უფლების კონსტიტუციური გარანტიები" და სხვა.

საბინაო სამართლის სფეროში მეცნიერული კვლევის ეროვნული შეჯამებაა პროფესორის კაპიტალური ნაშრომი — „საბინაო სამართალი" (ქართულ და რუსულ ენებზე), რომელიც გამოქვეყნებიდან უმოკლეს დროში არა მარტო იურისტთა, არამედ საბინაო საკითხებით დაინტერესებულ პირთა ფართო წრისათვის სამაგიდო წიგნად იქცა.

ასევე მნიშვნელოვანია შ. ჩიკვაშვილის შრომები, მიძღვნილი ჩვენს ქვეყანაში სამეურნეო მექანიზმის სრულყოფისა და გარდაქმნის პეროიდში სახალხო მეურნეობის ცალკეულ დარგებში შუშაობის სამართლებრივი რეგულირების საკითხებისადმი.

საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს გამოკვლევები სოჯახო სამართლის დარგში, აქ საკმარისია დავასახელოთ თუნდაც ფუნდამენტური ნაშრომი „ქორწინება, ოჯახი, სამართალი".

ამ ორი წლის წინათ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა შ. ჩიკვაშვილი დაჯილდოვა საპატიო სიგელით საქართველოს სსრ საბინაო კოდექსის პროექტის შემუშავებაში აქტიური მონაწილეობისათვის.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია მეცნიერისა და მაღალკვალიფიციური სპეციალისტის საზოგადოებრივი საქმიანობა. იგი არის საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის შტატგარეშე ლექტორი, საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს წევრი, საქართველოს სსრ პროკურატურის და იუსტიციის სამინისტროს კონსულტანტი. ნაადგ ემარება საქართველოს სსრ იუსტიციის სამინისტროს და სახალხო მეურნეობის მუშაკთა კვალიფიკაციის ამაღლების კურსებს მსმენელებს, სისტემატურად უწევს კონსულტაციებს მოქალაქეებს, საბჭოთა და პარტიულ მუშაკებს საბჭოთა კანონმდებლობის სწორად გამოყენებისათვის. ეჭვი არ არის, რომ პროფესორ შ. ჩიკვაშვილის შემოქმედებითი ძალები და ენერგია კვლავაც მოხმარდება იურიდიული მეცნიერების შემდგომ განვითარებას, ამ დარგის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადებას.

ლ. ალექსიძე.
ს. ჯორბენაძე,
საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტები,

რ. შენგელია.
პროფესორი.

ძალე ახალმოსახლეობას იზეიმებენ

უკანასკნელ წლებში რესპუბლიკის რამდენიმე რეგიონს დაატყდა თავს სტიქიური უბედურება, დაინგრა და მიწისაგან პირისა აღიგავა ქართველი კაცის წლობით ნასაოუბები და ნაღოლიავები ეზო-კარი, არც ადამიანთა სიცოცხლე დაინდო გაბრისხებულმა ბუნებამ. მთელი ქართველი ერი ედგა ჭირისუფლად დაღუპულთ.

უსახლკაროდ დარჩენილი ბევრი ოჯახი უკვე შესახლდა სპეციალურად მათთვის აგებულ სახლებში. მაგრამ ბევრი კვლავ უბინაოა და ახლა ყველა მამულიშვილის საზრუნავია უახლოეს მომავალში მათი ბინებით დაკმაყოფილება და თანაც ისეთ რეგიონებში განსახლება, სადაც დემოგრაფიული მდგომარეობა მწვავეა.

საქართველოს პროფსაბჭომ დაავალა დაქვემდებარებულ ორგანიზაციებს, მათ შორის განსაკუთრებით სამშენებლო ორგანიზაციებს, მაქსიმალურად დახმარებოდნენ გაჭირვებაში ჩავარდნილთ.

„საკკურორტმშენის" ტრესტმა (მმართველი ო. ჭყონია) საკაგრომრეწვის დაკვეთით მომდინარე წლის გაზაფხულზე რამდენიმე რაიონში დაიწყო ერთდროული სახლების მშენებლობა, მთელ თავის საუკეთესო ძალებს სწორედ ამ ობიექტებზე მოუყარა თავი. კერძოდ, მარნეულის რაიონის სოფელ თამარისში აპრილიდან დაიწყო ათი ოთხოთახიანი და ხუთოთახიანი სახლის მშენებლობა, თითოეულის სასარგებლო ფართი შესაბამისად 108 და 150 კვ. მ. 5 სახლი უკვე მზადაა. ახალმოსახლეთა მისაღებად, დანარჩენები ნოემბრის ბოლომდე დამთავრდება. ყოველ სამშაბათს ადგილზე გამართულ თათბირზე ტრესტის ხელმძღვანელობა ოპერატიულად წყვეტს მშენებლობასთან დაკავშირებულ ყველა საკითხს. მშენებლებს, რომლებსაც არჩილ მურმანაშვილი და ზურაბ ჯაჭვლიანი ხელმძღვანელობენ, ტრესტის მიმართ პრეტენზიები არა აქვთ.

ახალქალაქის რაიონის სოფელ პტენაში 11 სახლს აშენებს ტრესტი. 5 სახლი 10 ნოემბრისათვის მზად იქნება, დანარჩენები კი, რომელთა დამთავრებაც მომავალი წლისთვისაა გათვალისწინებული, წლის ბოლოსათვის სახურავის ქვეშ მოექცევა და მხოლოდ სამღებრო და მოსაპრკეთებელი სამუშაოები იქნება შესასრულებელი. ამის პირობას გვაძლევენ სამმართველოს უფროსები როინ ბლიაძე და ავთო ჯიქია.

მშენებლები შეუფერხებლად მარაგდებიან მასალებით, ხელფასებსაც ადგილებზე დროულად გასცემენ თბილისიდან ჩასული მოლარეები, ტრესტმა ყველა პირობა შეუქმნა მათ, რომ სახლები არა დროულად, არამედ ვადამდე ჩაბარონ სვან და აჭარელ მშრომელებს და თანაც ხარისხიანად.

საქართველოს პროფსაბჭომ გამოძებნა დამატებითი შესაძლებლობები და ბოლნისის რაიონის მოსახლეობიდან იძენს გამოთავისუფლებულ სახლებს, რისთვისაც სულ დაიხარჯება მილიონ ნახევარი მანეთი. სულ შეძენილი იქნება 30 ორსართულიანი სახლი, თითოეულის ღირებულება 30-დან 50 ათას მანეთამდე, ხოლო სასარგებლო ფართი 150-200 კვ. მეტრამდე.

უკვე ნოემბრის დასაწყისში პირველმოსახლეობას იზეიმებენ ხულოს რაიონის ზვავსაშიში ზონებიდან ჩამოსახლებული მშრომელები.

საქართველოს პროფსაბჭოს პრესცენტრი.

* * *

სურათზე: ხოფელ თამარისის ახალშენებლობანი.

ჯაპარ ლომაძის ფოტო.

პოზიცია

შეიდოდგიის ფინელლსაც ...ერავისთვის გაეტეხინებინა პი... ...ი: დაკლაკნილი ბილიკებით და... ...ბაზე დილაადრიანადვე გამოჩ... ...ნ. ჩაფიქრებით მომავალ მთი... ...ებს მხოლოდ ადგილობრივი... ...ი შეატყობდა, რომ მთელი ... **...ანა ფშავი** დედაბუდიანად აყ... ...ილიყო და გზას დასდგომოდა. ...ოლო კერა და საქონელი კი ...ვის ანაბარა მიეტოვებინათ. ...აგრამ იმ დღით საკუთარი კარ... ...ეფისა და პირუტყვისათვის ...ლარავის (სცხელოდა: **სოფელ ...ეფაფხოში ფშაველთა ყრილობა ...ანდა გამართულიყო!!!** საკრებ... ...ლოში თანდათან გროვდებოდ... ...ენ თვარელაშვილები, ციგროშ... ...ილები, კოჭლიშვილები, ფხოვ... ...ლები, ელიზბარაშვილები, ლა... ...ქარაშვილები, თადიაურები, წე... ...აურები, ნოწკოლაურები, ტე... ...ანაშვილები, ჩიტაშვილები, მჭე... ...ლურები, უძილაურები, გოგ... ...ოურები, გედეხაურები, ხოშუ... ...აულები... ზოგიერთი შორი სო... ...ლიდან ერთობ შეგვიანებულ, ...ეშმისაგან გალუმპულ ფშავ... ...ებს შუაფხოს რვაწლიანი სკო... ...ის წინ, ზედ არაგვის პირას ...ებებებოდნენ თბილისელი სტუ... ...ენები: სსფ (საქართველოს სა... ...ალოო ფრონტის) გამგეობის წე... ...ერები თსუ პროფესორი ციალა ...ანიძე და თსუ პროფესორი, ...ოგრამაა „ეკომუზეუმის“ თავ... ...ჯდომარე ზურაბ კიკნაძე; სსფ ...არვიზიო კომისიის წევრი, მი... ...ათმოქმედების ასოციაციის პრე... ...ენტი, კინორეჟისორი რეზო ...ესაძე, ეკოლოგიური ასოციაც... ...ის ვიცეპრეზიდენტი ზურაბ ...ვანია, ეკოლოგიური ასოციაციი... ...ს ცენტრალური საკოორდინა... ...ი საბჭოს წევრი გიორგი ბა... ...რამიძე, ეკოლოგიური პროგრა... ...ა „ეკომუზეუმის“ პასუხისმგე... ...ელი მდივანი ვასილ გოცირიძე, ...ია ცისკვეშ მუზეუმის დირექ... ...ორის მოადგილე, პროგრამა ...ეკომუზეუმის“ თავმჯდომარ... ...ს მოადგილე ნუგზარ ანთელა... ...ა, სსფ სარევიზიო კომისიის წე... ...რი, პოეტი კობა არაბული, ის... ...ორიის მეცნიერებათა კანდი... ...ატი ხვთისო არჩემაშვილი. თა... ...ისი ბიბლიური წვერ-ულვაშით ...ველასაგან ადვილად განირჩე... ...და პოეტი ჯარჯი ფხოველი, ...რომელიც გამტკნარებული უსმ... ...და თანამომძეები.

...სტუმარ-მასპინძელთა წარდ... ...ენა და ურთიერთგაცნობა ისე ...ოულად და მშრალად ხდებოდა, ...რომ აშკარა იყო: ორივე მხარე ...არგად გრძნობდა, რას შეეყარა ...რთად ეს ამდენი ხალხი. ამი... ...ომ ტრადიციული მიღება-დახ... ...დრის რიტუალის პუნქტუალ... ...რად შესრულების დრო და გუ... ...ი აღარავის ჰქონდა — ყველა ...ერთ საერთო სატკივარს ჩაეფი... ...ერებინა. სატკივარი კი მართლ... ...ც შიშისმომგვრელი და დიდი ...ესნი ბორჯგადგმული გახლავთ, ...რომელიც მაძღარი ვეშაპივით გა... ...ბლართუა საარაგვოზე: **ფშა... ...ი ცარიელდება, ფშავის მინა... ...ყალი პარტახლება, ფშავს უნდა ...ეუშველოთ!!!**

...ნაღველმორეულ სტუმარ-მას... ...პინძელთა ბჭობისას ობოლი მა... ...ოგალიტებივით ცვიოდა უკანა ...ფშავის ჯარ კიდევ ცოცხალი, ...მაგრამ უკვე სულთმობრძავ. სო... ...ელთა სახელები: შუაფხო, უძ... ...ლაურთა, მუხრიანი, მათურა, ...ბილიანა, ბინდაურთა, გოგო... ...ურთა, ხოშარა, ახადო... ამ... ...ამად ბევრ მათგანში ერთი-ორი ...ანდაზმული კომლილა ბოგინ... ...ებს, მაგრამ აქ მაინც სოფელს ...ეწოდებენ: რას იზამ, დიდია სი... ...ცოცხლისა და ვინაობის შენ... ...ერჩენების ნყურვილი!.. ნასოფ... ...ელებს ხომ არა აქვთ სათვალა... ...!... დღეს ფშავი ძველებურ... ...ად ისევ მრავალრიცხოვანიც რომ ...ყოფილ, მაინც არ ასცდება ეკ... ...ოლოგიურ-ეკონომიკური გაპარ... ...ტებება, თუ ძირფესვიანად არ ...ეიცვალა თვით ავტორიტარულ... ...ეუოურკრატიული ზეცენტრალი... ...ზმისაგან გამოჩორკნილი მაგნე... ...ოციალურ-ეკონომიკური პოლი... ...ტიკა, მიმართული ამ რეგიონ... ...ისადმი. არადა, ფშავი ასე ადვი... ...ად გასანირი და საყვავყორნე... ...ერ არის. ნუ დავივიწყებთ, რომ ...ბრულიად ფშავის ცენტრალუ... ...ი ჯვარი — ლაშარის წმ. გიო... ...რგი იყო არა მარტო ფშავის სა... ...ლოცავი, არამედ მას ეკედრებო... ...ენენ აღმოსავლეთ საქართველ... ...ის სხვა მოიელები, ბარიდან ამ... ...ოული ქართველი და არაქართ... ...ელი ტომებიც. აქ უფრო მეტად, ...ვიდრე ხევსურეთსა და თუშეთ... ...ი, გვხვდება ქრისტიანული ხა... ...ლის შედარებით ადრინდელი ძე... ...ლები... ამასთანავე ფშავი მთი... ...ა და ბარის საქართველოს პო... ...ლიტიკური და ეკონომიკური ...ცხოვრების ცოცხალი მა... ...ალითი იყო. ამის საილუსტრა... ...ციოდ საკმარისია დავასახელოთ ...ეცხოველეობის დარგში ბარისა ...და მთის საძოვრების გამოყენ... ...ების საჭიროება როგორც ერთი, ...ასე მეორე მხრივ, ან კიდევ ...ამევნებლობა-მეღვინეობის ხაზ... ...ით მთიელთა საქმიანობა, მათი ...როლი და მონანილეობა კახეთის ...ეკონომიკაში... ფშავის ხატები ...ბარის საქართველოს ავბედობ... ...ის ხანაში დატყვევებული ქართ... ...ელების ტყვეობიდან გამოსახ... ...ნელად თავიანთი საგანძური... ...დან სახსრებს აძლევდნენ დამპ... ...რობლებს.

...ბაღალ შეფასებას იმსახურებს ...ფშაური ზეპირსიტყვიერება, რო... ...ელშიც მკაფიოდ და მხატვრუ... ...ლადაა ასახული ხალხის მსო... ...ლმხედველობა, მისი პოლიტი... ...ური სიჭი და გემოვნება. სა... ...ეცნიერო ლიტერატურაში დას... ...ულია საკითხი იმის თაობაზე, ...თუ რა წილი მიუძღვის ფშაურ ...ლატრფიალო პოეზიას ქართულ ...ლიტერატურაში წარმოდგენილ ...ალის კულტის შემუშავებაში ...ეეფხისტყაოსანი). ჩვენ არას ვა... ...ბობთ იმის შესახებ, თუ რა მა... ...ალ დონეზეა ფშაურ პოეზიაში ...არგ ყმათა, პირიფლიანთა კუ... ...ლტი, რომელსაც დიდი ადგილი ...ჭირა ფშაველების რელიგიასა ...და საერთოდ ფეოდალურ საქა... ...რთველოში“.... (პროფ. ვერა ბა... ...რდაველიძე, „აღმოსავლეთ სა... ...ართველოს მთიანეთის ტრადი... ...ციული საზოგადოებრივ-საკულ... ...ო ძეგლები“, 1974 წ. ტ. I, გვ. ...).

ფშავისა და ფშავლების უბე... ...ურებას დიდი ხნის ისტორია ...აქვს. იგი დაიწყო საქართველ... ...ის მეფის რუსეთთან შეერთებ... ...ის დღიდან. XIX საუკუნემდე ...და შემდეგაც ფშავი თემური წყობილებით ცხოვრობდა. მინ... ...აც ფშავის თორმეტ თემზე იყო განაწილებული და მინის ინდი... ...ვიდუალური საკუთრება არ არ... ...სებობდა: თემში შემავალ ოჯახ... ...ებს მინა თანაბრად უნაწილდე... ...ბოდა. ცარიზმმა უხეშად მოშა... ...ლა საუკუნეობით გაფოლადებ... ...ული და ადგილობრივ მკაცრ ...კლიმატურ-გეოგრაფიულ პირო... ...ებს მორგებული ყოფა-ცხოვრე... ...ბის ყაიდა და რუსული ადმინი... ...სტრაციული რეჟიმი დანერგა. ...ამან დააჩქარა ფშავში თემობ... ...რივი წესწყობილებისა და მინათ... ...მფლობელობის ძველი, თემური ...ადათების რღვევა, რამაც წელ... ...ში გატეხა საქართველოს ეს ...ერთ-ერთი ღონიერი კუთხე. ხო... ...ლო შემდეგ კოლექტივიზაციამ, ...კულაკობის ლიკვიდაციამ, რეპ... ...რესიებმა, სამამულო ომში ...მამრთა პირწმინდად გაწვევამ, ...მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნა... ...წილის ბარად გადასახლებამ, ...დაბოლოს თანამედროვე ურბანი... ...ზაციამ ფშავში ფშაველი ლა... ...მის სანთლით საძებარი გაგვიხ... ...ადა. ეს მძიმე ბრალდება ცილი... ...სწამებად ჩაგვეთვლება, თუ ...საბუთს არ მოვიტანთ. აი, ის... ...ი: უკანა ფშავის სოფლებში 1939 ...წელს ითვლებოდა 161კომლი 777 ...სული; 1982 წელს კომლთა ...რაოდენობა შემცირდა 64-მდე, ...ხოლო მოსახლეთა რიცხვი 181-...მდე. ახლა? ამჟამად უკანა ფშა... ...ვის 14 სოფელში აღრიცხულია ...29 კომლი, რომელიც 70 კაცსა... ...ც ძლივსღა ითვლის. თანაც ...მათი 85-90 პროცენტი ხანსრუ... ...ლი ხალხია და მეცნიერები ...მთელი პასუხისმგებლობით აცხ... ...ადებენ: თუ ასე გაგრძელდა, ...10-15 წლის შემდეგ ფშავი სრუ... ...ლიად დაცარიელდებაო.

ამ თხუთმეტიოდე წლის წი... ...ნათ ყურისწამღები ბუკ-ნაღარა ...გაჩაღდა საქართველოში **„მთას დაუბრუნდა მთიელი“-ო.** კაცი ...ცოდვას ვერ აიკიდებს: მთიდან ...გადახვეწილ მთიელთა ერთი ნა... ...ილი მართლაც ისევ დაუბრუნდა ...მშობლიურ მთებს. მაგრამ ანგა... ...რიში ვეღარ გავუნიეთ უფრო ...მნიშვნელოვან მომენტს: **მთას კი ...დაუბრუნდა მთიელი, მაგრამ ...მთა დავუბრუნეთ მთიელს?!** ...ვაი, რომ არა!!! ამ საბედისწე... ...რო გაუთვალისწინებლობამ მთას ...დაბრუნებულ მთიელს გასაქანი ...არ მისცა, გულხელი დაკრეფინ... ...და და სამუზეუმო ექსპონატს და... ...ამსგავსა. ერთი სიტყვით, მაშინ ...მთიელთა მთაში დაბრუნება ერ... ...თობ თვითმიზნად გვექცა. მაგრ... ...ამ ხალხის ყოფა-ცხოვრებას, მის ...სოციალურ-ეკონომიკურ მხარეს ...თავისი ულმობელი კანონები გა... ...აჩნია, რომლებიც ჩვენს ნება... ...სურვილებს, ემოციებს, შიშველ ...პატრიოტიზმსა თუ ახირებას ჩა... ...ალდაც არ აგდებს და თავისი ...წესისა და რიგის მიხედვით ...საქმიანობს. ამიტომ მშობლიურ ...მთებს დღესაც გამოურბინან თა... ...ვისივე ღვიძლი შვილები. რაგ... ...ორც სტატისტიკა გვიჩვენებს, ...მამა-პაპათა ნაფუძარს ფშაველ... ...ებიც ტოვებენ, ვინაიდან ფშავი ...ფშაველებს აღარ ეკუთვნის. ეს ...თავის დროზე რესპუბლიკის ხელ... ...მძღვანელობამაც შენიშნა და ...მიგრაციის შესაჩერებლად მეტად ...ნაჩქარევი და აუწონ-დაუწონავი ...გადაწყვეტილება იქნა მიღებუ... ...ლი — მთელ ფშავ-ხევსურთაში ...არსებულ ერთადერთ, ვაჟა-ფშა... ...ველას სახელობის კოლმეურნე... ...ობას 1983 წელს ცალკე გამოყო ...და უკანა ფშავის აღორძინების ...იმედით შეიქმნა ფხოვის კოლ... ...მეურნეობა!!! მკითხველს, ალბ... ...ათ, ემახსოვრება, მავანთა საა... ...მებლად ამ სიახლეს რა წრეგა... ...დასული ხოტბა-ქება შეეხსა, ...რამსიმაღლეზე ავუშვით შუშხუ... ...ნები! მაგრამ გამოხდა ხანი და ...გაირკვა, რომ თუმრე კოფნი ნა... ...ცარში ჩაგვვარდნია: პაიპარად ...შექმნილმა კოლმეურნეობამ უკ... ...ანა ფშავს ვერც გადახვეწ... ...ილი შვილები დაუბრუნა და ...პირქოთ, ვინც იქ იყო, ისინიც ...შეავიწროვა, დაამცრო, გაანაწ... ...ყენა, გააესუა და ბეერი მათგანი ...უცხო მხარეში გააძევა. როგორ, ...რანაირად? — იკითხავენ. აი, ...რანაირად: ფუძის ღვიძლ ...შვილს, ფშაველ მეცხვარეს **რაკი ის კოლმეურნეობის ნევრია,** ...საკოლმეურნეო ტარიფ-ნორმა... ...ტივების მიხედვით თვეში 140-...160 მანეთზე მეტ ხელფასს ვერ ...აძლევენ, ხოლო უცხო, საიდან... ...ღაც მოპატიჟებული კი — **რაკი ის კოლნევრი არ ბრძანდება და ...ხელმეურნეობითაა დაქირავებუ... ...ლი** — 500 მანეთამდე უხდიან! ...როგორია?

ასეთმა მანკიერმა მეთოდმა ...უკანა ფშავის ერთადერთი კო... ...ლმეურნეობიდან, რომელსაც მე... ...ცხოველეობის გარდა სხვა და... ...რგი არა გააჩნია რა, პირწმინდ... ...ად გამორიყა ადგილობრივი ხა... ...ლხი და უცხო, უმეტესწილად ...დაქირავებული მწყემსები გაა... ...ბატონა! მათ კოლმეურნეობის ...ფარებსა და ნახირს თავიანთი ...მრავალრიცხოვანი კერძო პირ... ...უტყვიც მიუმატეს და ახლა ყო... ...ველ ზაფხოს ფშაში — მინდი... ...ასა და სანათას ამ იდუმალ სა... ...უფლოში — აკა-ინ ნთარეკი, ...ჭუ... ...ყოსაგან გაზინთული რადიომი... ...მღებები დღედაღამ ნაღვეს ...გამსიებელ ერთფერროვან ჰანგებს ...გაჰკივიან ომახიანად! ეს ყველა... ...ფერი ძნელი გასაძღებია, მაგრ... ...ამ რას იზამ — ძალას აღმართი ...უხნავს: როგორც ეტყობა, ამ ...კოლმეურნეობისა თუ რაიონის ...ზოგიერთი რანგის ხელმძღვანელს ...სხვადასხვა მოსაზრებით სახალ... ...ხო დოვლათსა და მშობლიურ ...მიწა-წყალზე გულშემატკივარსა ...და კრიჭაში ჩადგომის შემძლე ...ადგილობრივ კაცებს ისევ ცხრა... ...მთასიქითელი გულშეუტკივარი ...მწყემსები ურჩევია! ასე და ამ... ...რიგად, პარადოქსული სიტუაციაა ...შექმნილი: ადგილობრივი ფშაველ... ...ი ფორმალურად ამ კოლმეურ... ...ნეობის წევრია, მაგრამ, როგ... ...ორც ახლა დავინახეთ, იქიდან გა... ...ნსაცვიფრებელი ოსტატობითა ...და გულქვაობითაა გამოძევებუ... ...ლი და ამდენად ფუნქციადაკარ... ...გულიც. მაშ, რა ქნას, რა აკე... ...თოს, რით არჩინოს ოჯახი — ...მშობლიური მთა-ბარის ცქერა ...დიახაც რომ საამურია, მაგრამ ...ხომ უნდათ ჭამა-სმა, ჩაცმა-და... ...ხურვა, არსებობა?! ასეთ პირო... ...ბებში ერთ-ერთი ყველაზე გა... ...ვრცელებული გამოსავალი ერთ... ...ობ მძიმე და გულისმომკვლე... ...ლია, მაგრამ ნაცადი და სამწუ... ...ხაროდ, უკვე განარდიშებული: ...თემისაგან მოკვეთილ ალუდასა... ...ვით უნდა დაემშვიდობოს მშობლ... ...იურ მიწა-წყალს, წინაპართა სა... ...ფლავ-სალოცავებს და ლუკმა-...ჰურის საძებნელად ბარის რომ... ...მელიმე კუთხეს შეეხიზნოს!

ასეც ჩადიან ჩარდაკარგული მთიელები და მიპარვით ზურგში დაჭრილი, უფსკრულში ჩახვფრული ხარჯიხვივით, ფშავიც ნელ-ნელა ირჩიტება სისხლისაგან, სულს ღაფავს, ყოფნა-არყოფნის ნუთები უდგას. და ყოველივე ამის შემდეგ მართლაც რომ დაცინვასავით გაისმის მოწოდება, მიმართული მკვიდრთა და სხვადასხვა მხარეს გაფანტული ფშაველებისადმი: ფშავიდან ნურსად ნახვალთ, ხოლო ვინც წასულები ხართ, ისევ მთას დაუბრუნდით და ახლა ნება გეძლევათ — რამდენიცა გსურთ და შეგიძლიათ, იმდენი საქონელი გაიჩინეთო! ჰაი, გიდი, ბიჭო, რა დღეს მოვესწარით: ფშაველ კაცს — საქონლის ამ ღვთისნიერ მომვლელსა და მოცოდ-ომადლეს ზისი გაჩენა-გამრავლების აუცილებლობასა და საჭიროებაზე უჩიჩინებენ! თანაც ვინ? ქალაქელები — კაბინეტისა და წრიპინა კალმის კაცები — მოზვერსა და დიეეულს, ზაესა და ჭედილას რომ ვერ არჩევენ ერთმანეთისაგან! ფშაველს საქონლის სიყვარულისა და მოშენების პროპაგანდა რაში სჭირდება — შენ მზოლოდ გასაქანი მიეცი და მერე თვითონ იცის! ფშავში დღესაც ლეგენდასავით დადის ნამდვილი ამბავი, რომლის მოწმენი ჯერ კიდევ ცოცხლები და სრულ ჭკუაზე არიან: მარტო ერთ უბრალო ფშაველს, გუგუდაშვილს კოლექტივიზაციამდე თურმე 20 ათასი სული ცხვარი დაუდიოდა!

— მაგაზე მეტსაც გავიჩენთ! —უცებ ძველი, სწორუპოვარი ფშაველი მესაქონლის სისხლმა უყივლა სახეზე ალაკრულ გოდერძი გედეხაურს, — ოღონდ მაგის უფლება და სათიბ-საძოვრები მოგგცენ და ხვალვე ამოვუბრუნდები ჩემს დაცლილ ნინამათასა და თან ორ ძმასაც ამოვიყოლებ!...

გედეხაურის მსგავსად ‘ბევრ სხვასაც სწყურია საქონლის გაჩენა-გამრავლება, მაგრამ როგორ, რანაირად? საქონელი სად თქმულა სათიბ-საძოვრის გარეშე? უკანა ფშავის სავარგულების თითოეული გოჯი თვით ფხოვის კოლმეურნეობისა და ბარის რაიონების აურაცხელი საზოგადოებრივ-კერძო პირუტყვისაგან ისეა გადაროკილ-გადაჯეგილი, რომ დედაბრის თხაც კი ვეღარ გაიტანს თავს. მაშ, რა პირითღა მოვუწოდებთ ფშაველებს — კერძო პირუტყვი გაიჩინეთო?! სწორედ სათიბ-საძოვრების უქონლობის გამო ბევრი ფშაველი დღესაც წასვლას აპირებს ფშავიდან, ზოგი უფრთხის ისევ ფშავში დაბრუნებას, ხოლო ვინც თავის დროზე, აჰყვა პროპაგანდას და მშობლიურ კერას დაუბრუნდა, ახლა თავს მოტყუებულად თვლის და ისევ წასვლაზე უჭირავს თვალი, ვინაიდან დღევანდელ პირობებში ლუკმაპურის შოვნა წარმოუდგენელ სიძნელესთან არის დაკავშირებული.

უკანა ფშავის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი, ფასდაუდებელი სიმდიდრე, საზაფხულო იალაღები ბარის რაიონების — წითელწყაროს, სიღნაღისა და ახმეტის საზოგადო მეურნეობათა ცხვრის ფარების საზაფხულო საძოვრებადაა გადაქცეული. ეს ყველაფერი წესისა და ნორმების დაცვით რომ ხდებოდეს, მაშინ ვინ რას იტყოდა: საძოვარი იმიტომ არსებობს, ავითვისოთ და სარგებელი ვნახოთ. მაგრამ ძალის კუდი, აი, სად მარხია: ერთ ჰექტარ საძოვარზე ნორმით გათვალისწინებული ერთის მაგიერ 3-4 და ზოგჯერ მეტი სული ცხვარი მოდის! ამიტომ დიდი ხანია, რაც ფშავის საძოვრებზე დარღვეულია ეკოლოგიური წონასწორობა. თუ კვლავ ასე გაგრძელდება, ფშავის იალაღების მიწის საფარს ეკოლოგიური სიკვდილი ელის, რომლის აღდგენას, როგორც მეცნიერები ასაბუთებენ, მერე 400-600 (!!!) წელი მაინც დასჭირდება! ისიც იმ შემთხვევაში და იმ პირობით, თუ მას წესების სრული დაცვით „უმკურნალენ“. მაგრამ ვინ მოგვცემს ამნაირი „მკურნალობის“ გარანტიას?! ანდა, საქმე რატომ უნდა მივიყვანოთ აქამდე?! მართალია, ბარელები წესისამებრ იხდიან გადასახადს (სულზე სამი მანეთი), მაგრამ ეს ზღვაში წვეთია იმ ზარალ-გაჩანაგებასთან შედარებით, რასაც ისინი აყენებენ ფშავის ბუნებას. თან ესეც საკითხავია: ამ საძოვრებიდან მიღებული შემოსავალი ისევ საძოვრების მოვლა-პატრონობასა და აღდგენას ხმარდება? საეჭვოა! ამიტომ დრტვინავენ ფშაველები და სამართალს ეძებენ, მაგრამ განმკითხავი და მოსარჩლე არ უჩანთ: ფშავის ბედ-იღბალი ტრადიციულად ისევ „ზევიდან“ წყდება, მის კანონიერ და ადამიანურამინდელ პატრონებს, ფშაველებს კი არც არაფერს ეკითხებიან, არც არაფერს უთანხმებენ. და რაკი ყველაფერი „ზევითვეა“ გადაწყვეტილი, რაკი ყველაფერს მოჩვენებითი კანონიერებისა და სისწორის ელფერი დაჰკრავს, ამიტომ ადგილზე თვით ფშაველებს ჩრჩილადაც აღარავინ აგდებს და ფშავში ასულ ბარელ ქართველ და უცხო ტომის მწყემსებისა თუ სპეციალისტების თარეშს, თვითნებობას, კადნიერებასა და ძალმომრეობას არ უჩანს საზღვარი და დასასრული: აჩანაგებენ ტყეებს, ბულდოზერებით გზა იქა ისე გაჰყავთ, სადაც და როგორც თვითონ მოეპრიანებათ, თვითნებურად აგებენ სახლებს, ქოხმახებს, ფარეხებს, ალაჩოყებს, საპარს მოედნებს, არ იცავენ მიჯნა-სამანებს და ძალდაძალ აპარტახებენ სოფლების ისედაც შეკვეცილსა და მწირ გასადევარს, აბინძურებენ და აკრძალული ხერხით ყლეტენ არაგვის უკანასკნელ კალმახებს, თუ თვალი, ხელი და ტყვია მიუწვდათ, არც ნადირ-ფრინველსა და ადგილობრივი მოსახლეობის ობოლეულ პირუტყვს ინდობენ, უდიერად ეპყრობიან ისედაც გაპარტახებულ მატერიალურ-კულტურულ ძეგლებს, მიტოვებულ ეზოყურეებში ხილსა და ხეხილს უკითხავად კრეფენ და ამტვრევენ. მოკლედ, ვაჟა-ფშაველას თქმისა არ იყოს, „საცა ჰსურთ, ყურძენსა სჭამენ, საცა — ჭანჭურს და ქლიავსა“.

ბოლოს სულ აიღეს ნამუსზე ხელი: უკანა ფშავის ცენტრში, სოფელ შუაფხოს თავში, ზედ არაგვის პირას წითელწყაროელებმა და ჭოპორტელებმა ცხვრის ელექტროსაპარსები გამართეს! სანიტარიულ-ჰიგიენური და სხვა თვალსაზრისით ეს საპარსები მოსახლეობიდან კარგა მოშორებით, იქ, ზვითო, საძოვრებზე უნდა მოწყობილიყო, მაგრამ ვინ დაგიდგეთ სწორ მოსაზრებებს, სამართალს, მკვიდრთა სასიცოცხლო ინტერესებს: ფშავი ფშაველებს აღარ ეკუთვნის — იგი გამვლელ-გამომვლელთა სათარეშოდ ქცეულა! იმ ერთ-ერთი ელექტროსაპარსის დაუხვეტავი ფარეხიდან ხელის გაწვდენაზე ჩამორბის არაგვის მარჯვენა შენაკადი, მარდი თეთრახევა. ეს პატარა ქოჩორა მდინარე ერთადერთი ყოფილა უკანა ფშავში, რომელსაც სასტიკი ყინვაც ვერ ერევა და წელიწადი თორმეტი თვე სკოლა და სოფელი სასმელად ხმარობს. თვალწარმტაცობის მიუხედავად, ვერავის ვურჩევდი ამ მდინარის ტყიან-გვიმრიან ნაპირებზე გასეირნებას. ხოლო თუ ვინმე მაინც არ დაიშლის, მაშინ ყოველი ნაბიჯი დიდი დაკვირვებითა და სიფრთხილით უნდა გადადგას: ირგვლივ ერთმანეთს ენაცვლება ცხრის აყროლებული, ბუზდახვეული თავ-ფეხი, გაფატრული შიგნეული, ნედლი გულში — ამ საპარსების ირგვლივ დგაროვილი ათასგვარი სიბინძურე არაგვს ხომ პირდაპირ ჟინვალის წყალსაცავში ჩააქვს...

ყრილობაზე და მერეც ყველას სურდა სიტყვის თქმა და გულის ჯავრის ამოყრა. დაბრიყვებულ-შეგინროებულ ფშაველთა ჩივილი ნისლივით ეფინებოდა არემარეს. —ფშავის აღდგენა-გამრთელებაზე რო დაარხიეს ხმები, ბაზალეთიდან ავიყარე და ისევ აქ ამოვბარგდი,— გამიგულისპასუხდა ლევან ბულალაშვილი, — მაგრამ მოვტყუვდი: ვერც ცხოვრების სახსარი გავიჩინე და ლამის საკუთარ სახლ-კარში ამომხადონ სული.

— ვინა?

— წითელწყაროს‘ ლენინის სახელობის კოლმეურნეობის ცხვარი თათრის მწყემსებისთვის მოუციათ იჯარით. ჰოდა, ამოდიან ზაფხულობით აქა და ცხვარს პირდაპირ ეზოში შამამირეკავენ ხოლმე. იმათმა ძაღლებმა მოხუცი დედა კინაღამ ჯღანმანინად შამიჭამეს!.. მე არავის ვეპუები, ვიბრძვი, მაგრამ რას გავხდები, როცა ჩვენი კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ისევ იმათ ემხრობა, მე კი წიხლს მაჭერს: ემანდ ხმა გაიკმინდე, თორემ ცხვარს პირდაპირ დერეფანში შემოვარეკინებო! ელაპარაკე!

— რატომაო?

— იმიტომ, რომ უცხო მწყემსებმა ოქროს ობები გადააყლაპეს, იმიტომა, რომ კოლმეურნეობიდან გამომძევება არ გვაკმარეს — იძულებულნი უნდა გაგვხადონ აქედანაც ავიყარნეთ და სხვაგან გადავსხვავდეთ! იმიტომ, რომ თავის დროზე მაგათ უკითხავად კოლმეურნეობაში მწყემსობას თავი დავანებე! მაგრამ რა მექნა: წლიდან წლამდე იქიდან შინ ვალის მეტი ვერა მიმქონდა რა და ვალით ოჯახი როგორ მერჩინა..

ჯემალ მეხრიშვილი

მთას დაუბრუნდა მთიელი!.. მთა დავუბრუნეთ მთიელს?..

ტყავის ნაგლეჯები, ძვლები, ძველი, პარსვის სეზონიდან შემორჩენილი და ავდრისაგან გადგვეფილი დრემლის ტლაპოები, სადეზინფექციო საშუალებათა — ქლორიანი კირის ხსნარითა და კრეოლინით სავსე ვედროები, სამკურნალო მალამოთი დაგანგლული თუნუქის კოლოფები; ყოველი ბარდის ძირას წავაწყდებით მწყემსთა ღია საპირფარეშოებს... და მთელი ეს „ავლადიდება“ ნვიმას ჩააქვს თეთრახევაში, რომლის წყალსაც ადამიანები სვამენ!

სადა ვართ, რა ხდება, რომელ ეპოქაში ვცხოვრობთ — ნუთუ ყველას დაგვავიწყდა, რომ ადამიანის ჯანმრთელობისათვის მეტად საშიშია ცხვრის ისეთი მწვავე იმფექციური დაავადებები, როგორიცაა დიზენტერია, ექინოკოკოზი, ბრუცელიოზი, ციმბრული წყლული (ჯილეხი). ამ უკანასკნელის გამომწვევი ბაცილა მიეკუთვნება ნიადაგოვან ინფექციას, რომელიც რამდენიმე წლის (!!!) განმავლობაში ინარჩუნებს სიცოცხლის უნარს ნიადაგში. იგი ვრცელდება ავადმყოფი ცხოველის ან ლეშის მეშვეობით, რომლითაც ბინძურდება ნიადაგი, წყალი, საკვები და სხვა. ჰოდა, ახლა ვინ დაგვიდასტურებს, რომ არაგვისა და თეთრახევას წყალი და ნაპირები ციმბირული წყლულის მატარებელ ბაცილათა ბუდედ არ არის გადაქცეული და ადამიანები არ დაავადდებიან?! ანდა, რა ვიცით — იქნებ დაავადებულნიც არიან: ვინ არის განმკითხავი, შემმოწმებელი. უსულგულობასთან შემრკინებელი — მოკლედ ფშავის პატრონი?!

— ხალხო!... სტუმრებო, ყველაფერი ხო თქვენი თვალით იხილეთ, მეტი რაღა გითხრათ — ვიღუბებით და თუ რამე შაგიძლიათ, დროც ეს არი, გვიშველეთ! — გოდებდა ყრილობაზე ფშავის ავანჩავანის ზედმიწევნით მცოდნე, უხუცესი კაცი დავით თვარელაშვილი, — ერთ დროს მწვანედ აბიბინებული არაგვის ხეობა ფარეხად გადაგვიქციეს! სად გაგონილა შიგ სოფელში საპარსების მონყობა?!. ერთი გაჩვენათ, პარსვის დროს რამოდენა ცხვარი გუბდება აქა და რა ღვთის წყრომა დაგვეცემა ხოლმე! უცხო მწყემსები, სხვითა ცხვარ-ძროხა, ცხენი, ჯორი, ძაღლი და ღორი პირდაპირ ხირხლებს გვიმტვრევენ და ძალდაძალ გვიცვივიან ეზოში!...აბა, გაიხედ-გამოიხედეთ — გადაგვიკოჭნეს აქაურობა პირწმინდად! ჩვენი მარჩენალი თითო-ოროლა სული საქონელი სადღა ვაბალახოთ?!... პარსვის სეზონზე ბალღები მშობლებს მიჰყავთ და მოჰყავთ სკოლაში —

გვეშინიან სხვითა ძაღლებმა არ დაგვიჭამონ! როდემდე და სადამდე?! ამ ერთ მუჭა ფშაველებს ცოცხლებში თუ აღარ გვთვლიან, მაშ, თბილისი-ქალაქის ჯავრი მაინც აღარავის უგდია ჟღერადია, არა?! მიამიტი მკითხველი, ალბათ, იფიქრებს: აი, როგორ ზრუნავენ უბრალო ფშაველ მშრომელზე — მათ სუფრას მალე არაგვის დაწინწკლული კალმახი დაამშვენებსო. რაღა დაგიმალოთ და ყრილობის დაწყებამდე მეც ასე მეგონა, მაგრამ.... — აბა, ერთი ხეირიანად გაჩხრკონ ჩვენი ყოფა-ცხოვრება და მერე გვითხრან— აქ რითა და როგორ ვიარსებოთო, — მოწინეზით აუწყა ყრილობას იოსებ ციგროშვილმა, — არა გვაქვს აფთიაქი, გზა, ტელევიზორი, ფურნე, რადიო და ტელეფონი! თანაც არ დაივიწყოთ: ომის წინ და ომის დროს რადიოც გვიმუშავებდა და ტელეფონიც!... მთელს უკან ფშავში ნამლადაც კი არ მოგვეძებნება ერთი ექთანი, კაცს ანთება რომ სწვავდეს, ნემსი უჩხვლიტოს და სიცხე დაუგდოს!... ისედაც მოუცლელები, სუ ა ქალაქის გზასა ვართ გაკრულები, რადგან ჩვენს მჭლე მაღაზიაში კანტიკუნტად მოაქვთ ფქვილი, მარცვლეული, შაქარი, ჩაი, ჩითი, ნავთი, მარილი, ასანთი...

აბა, პატივცემულო მკითხველო, ყოველივე ამის შემდეგ როგორ მოგწონთ და წარმოგიდგებათ ამ კალმახობანას თამაში?! ან ვინ დაიჯერებს, რომ ის საკალმახე უბრალო ფშაველ კაცზე ზრუნვისა და დარდის ნაყოფი იყოს?! როგორ გეკადრებათ! თურმე ნავთ-მარილი არ ემეტებათ ხეირიანად და ასეთ მეფურ დელიკატესს საფშვნელად ვინ გახდის — ზოგიერთებს ფშავი მარტო სათლელ-სახრავად უნდათ და წარმოუდგენიათ! ამიტომ მავანთა ჩანაფიქრიც აქედანვე ცხადია: იმ სატბორის კალმახსაც უკანა ფშავიდან შორს, სულ სხვა რანგის ტრაპეზზე მოაქვნევინებენ ხალდაკრულ ბოლოს! ანდა, ერთი ესეც ვიკითხოთ: ნუთუ დღეს საკალმახე წუთისოფელი გვიდგას?! რაიონის ხელმძღვანელები ნუთუ ვერა ხედავენ რა წისქვილის ქვები ტრიალებს საქართველოს თავს?! ან ნუთუ ამჟამად უკანა ფშავს საკალმახე ტბორის გარდა არაფერი აკლია, სტკივა, აწუხებს. ესაჭიროება?! რამდენიც გნებავთ! მაშ, რატომ ხდება ასე? იმიტომ, რომ ფშავი ფშაველებს არ ეკუთვნით, მათი კითხული არაფერია: „ზევიდან“ და თანაც ფშაველთა ჭირ-ვარამის გაუთვალისწინებლად და გულთან მიუტანლად ეგეგმებათ ყველაფერი! და თუ გულწრფელად გვსურს ამ კუთხის აღორძინება, მაშინ მთა ისევ მის ადამიანამინდელ, ერთადერთ, უკანასკნელსა და კანონიერ პატრონს — მთიელს დავუბრუნოთ და ჩამოვეხსნათ: თავის თავსა და საქმეს უცხოზე უკეთესად თვითონ მიხედავს და მოუვლის!!!

გზები? სამწუხაროდ, დღეს ფშავს უგზოობაც ანუხებს და გზების მშენებლობაც. ეს როგორაო?—გაიკვირვებს ზოგიერთი. როგორ? და ფშავს გზები არა აქვს, ხოლო რაც არის, ისიც უვარგისია. უგზოდ კი წარმოუდგენელია ამ კუთხის ხელახლა დასახლება და აღორძინება. მაგრამ სამთო გზების იმ სახით მშენებლობა, როგორც ეს საერთოდ დღეს მიმდინარეობს, ყოვლად დაუშვებელია. ვინაიდან ნადგურდება ბუნება, მატერიალურ-კულტურული ძეგლები. უნინ ფშაველებს სამარხილე გზები გაჰყავდათ. თანაც დიდი დაკვირვებითა და ერუდენებით, მამაპაპური წერაქვითა და ნიჩბით. სადაც საჭირო იყო, იქ ფერდობის მხ

თანამოაზრეთა კავშირი

საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატი საქართველოს სახელმწიფო სიმღერიანი კვარტეტი, რომელმაც დიდი აღიარება მოიპოვა არა მარტო სსრ კავშირში, არამედ მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში, ნოემბერში კვლავ საგასტროლოდ მიემგზავრება. იგი შეცხრედ ეწვევა გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკას. მუსიკოსთა საგასტროლო რუკაზეა მიუნხენი, კელნი, ბადენ-ბადენი, ბიბერახი — თელავის პარტნიორი ქალაქი... ორი კვირის განმავლობაში გაიმართება ხუთი კონცერტი, რომლებშიც აღდერდება ბეთჰოვენის, ვებერნის, შუბერტის ნაწარმოებები. სიმღერა კლასიკა წარმოდგენილი იქნება დიმიტრი შოსტაკოვიჩის მუსიკით. გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის მხმენელები გაეცნობიან საქართველოს სახალხო არტისტის ნოდარ გაბუნიას მეორე კვარტეტს, სსრ კავშირის სახალხო არტისტის სულხან ცინცაძის საკვარტეტო მინიატურებს.

ანსამბლი საკვარტეტო მუსიკის დაუცხრომელი პროპაგანდისტია, ბევრს მოგზაურობს. ახლახან იგი დაბრუნდა შვეიციიდან, სადაც დიდი წარმატებით გამოვიდა ქალაქ სანდვიკენის ტრადიციულ საერთაშორისო ფესტივალში. სხვათა შორის, ქართველი მუსიკოსები ამ წარმომადგენლობითი მუსიკალური დათვალიერების საპატიო მონაწილეები არიან.

კვარტეტის წევრებს სამართლიანად უწოდებენ ქართული მუსიკის პატრიოტებს. ეს მართლაც რომ ასეა: თავიანთი დიდი ხელოვნებით ისინი წარმოადგენენ ეროვნული საკომპოზიტორო სკოლის სახეს, ერთგულად და თავდავიწყებით ემსახურებიან მას.

სურათზე: საქართველოს სახალხო არტისტები კონსტანტინე ვარდელი, თამაზ ბათიაშვილი, ნოდარ უვანია და ოთარ ჩუბინიშვილი.

(საქინფორმი).

შავი არაგვის სევდა

რენო თურქიას სახელის ხსენება, თავისთავად სევდას იწვევს, — სევდას უდროოდ წასული ხელოვანის გამო, რომელმაც ბევრი რამ დაგვიტოვა, მაგრამ კიდევ ბევრი შეიძლებოდა შეექმნა ცხოვრების მეორე ნახევარშიც. ამის საწინდარია არაერთი და ორი დაუმთავრებელი ტილო, უამრავი ჩანახატი, განსაკუთრებით შავი არაგვის ხეობაში იდუმალებით, შეფარული სტიქიურობითა და ფერთა შემლერებით რომ გამოირჩევა.

გამოფენა, რომლის მეოხებითაც კვლავ შევხვდით მხატვარს, გამართულია თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის დეპუტატთა დარბაზში, რომლის გამგეცაა ო. თოლორაია. ერთი შეხედვით შეიძლება გეუცნოოთ, მაგრამ აწ კედლებში უკვე გაიმართა შუამავლებითი საღამოც და დიალოგებიც, ასე რომ, საინტერესო შეხვედრები და გამოფენები კვლავაც გაგრძელდება.

...თითქოს ესესაა წაიჩურჩულებსო „დედაო ღვთისას“ გალაკტიონი — მისი დიდი პორტრეტი დომინანტობს გამოფენაზე. შთაგონებული, დაფიქრებული სახე ნატურიდან არ დაუხატავს მხატვარს, მაგრამ რომელ თბილისელს არ ახსოვს გალაკტიონი? — ჰოდა, რენოსაც ზეპირად შეუქმნია ეს ხატი 1971 წელს. პოეტის პორტრეტი, მოსკოვში გამოცემულ ალბომში სერიით „მხატვარი და სამყარო“ (გამომცემლობა „სოვეტსკი ხუდოჟნიკი“, შესავალი წერილის ავტორი და შემდგენელი ნ. ჯანბერიძე) კი არის შეტანილი, მაგრამ საზოგადოება ნაკლებად იცნობს, არც შარშანდელ ვრცელ გამოფენაზე ყოფილა წარმოდგენილი.

„...ჩემი ცხოვრების გზა სიზმარია“ — გესმის თითქოს კვლავ გალაკტიონის ხმა. რენოს ცხოვრების გზაც სიზმარივით იყო, მაგრამ რამდენი მშვენიერი ქმნილება, რამდენი ტკივილით აღსავსე სურათი დაგვიტოვა მან, განსაკუთრებით ბუნებისა, რომლებიც დრამატიზმითაა გამსჭვალული; თითქოს ძველი თბილისის სერიაში და ქართული სულით მდიდარ ნატურმორტებშია სიმშვიდე, მაგრამ ესეც მოჩვენებითია, აქაც ფარულ მღელვარებას შეატყობთ.

„სამშობლოდან მოშორებით“.. ალოიხინის სიკვდილია ასახული ამ ტილოზე, გვერდით ჭადრაკის

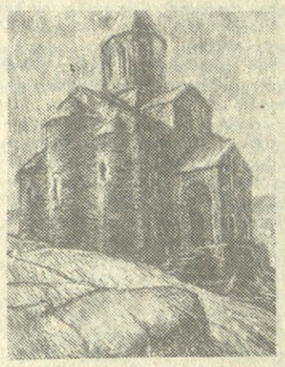

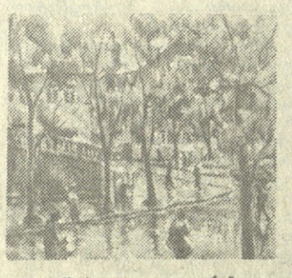

დაფაა წაქცეული ფიგურებით — წაგებული სიცოცხლე... სევდა, სევდა, სევდა...

ყურადღებას იქცევს მხატვრის ერთ-ერთი ნამუშევრის „ბერმუხის“ ჰოლოგრამა, რომელიც საგანგებოდ ამ გამოფენისათვის გადაუღია კიბერნეტიკის ინსტიტუტის ოპტიკური კვლევის განყოფილების გამგეს, ფიზიკა-მათემატიკურ მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორ შერმაზან ყაყიჩაშვილს — რენოს სიყრმის მეგობარს და მისი ძიებების თანამოაზრეს. თავის მხრივ მხატვარიც გატაცებული ყოფილა ოპტიკური ძიებებით, საერთოდ, ფიზიკით, ამიტომაც შ. ყაყიჩაშვილი ფიქრობს რენოს ნახატების მიხედვით ჰოლოგრამების სერია შექმნას.

კიდევ ერთხელ გადავავლეთ თვალი სურათებს და თარიღებს — მათი უმრავლესობა სიცოცხლის ბოლო წლებშია შექმნილი, ანუ დისზე, მაგრამ მხატვრის სიცოცხლე მაინც გრძელდება — ახლო მომავალში ამ გამოფენას მოსკოვისაკენ უდევს გზა, მერე კი სხვა საგამოფენო დარბაზებიც გაუხსნიან კარს.

ნანა ღვინეფაძე.

დღეს დასავლეთ საქართველოს სამხრეთ რაიონებში მოსალოდნელია მცირე წვიმა, აღმოსავლეთის ქარი 9-14 მეტრი წამში, ტემპერატურა — ბარში 18-23. მთაში 15-20, მაღალმთიანეთში 10-15 გრადუსი სითბო.

აღმოსავლეთ საქართველოში — ცვალებადი მოღრუბლულობა, უმეტეს რაიონებში მცირე წვიმა, სუსტი ქარი, ტემპერატურა — ბარში 12-17, მთაში 7-12. მაღალმთიანეთში 5-10 გრადუსი სითბო.

თბილისი: მცირე წვიმა, ტემპერატურა — 14-16 გრადუსი სითბო.

მიტინგი და აქცია რუსთაველის პროსპექტზე

კვირას, თბილისში, კინოს სახლთან საქართველოს სახალხო ფრონტმა გამართა ხალხმრავალი მიტინგი, რომელიც მიეძღვნა საქართველოში შექმნილ სოციალურ-პოლიტიკურ ვითარებას. შეკრებილმა ხალხმა მხარი დაუჭირა სახალხო ფრონტის ძირითად მოთხოვნას — მოეწყოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მორიგი სესია უახლოეს ხანს.

— ამჯერად საქართველოს სახალხო ფრონტმა გადაწყვიტა მიემართა ასეთი ღონისძიებისათვის იმის გამო, რომ მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება გადაიდოს სესიის მოწვევა გაურკვეველი დროით, — უთხრა საქინფორმის კორესპონდენტს პაატა ცინცაძეს საქართველოს სახალხო ფრონტის გამგეობის წევრმა ზურაბ კიკნაძემ. — სესია მოწვეულ უნდა იქნეს უახლოეს ხანს, ვინაიდან რესპუბლიკაში დაგროვდა მრავალი პრობლემა, რომლებიც დაუყოვნებლივ გადაწყვეტას მოითხოვენ. სახალხო ფრონტმა აქამდეც მიმართა შესაბამის ინსტანციებს, მაგრამ პასუხი დღემდე არ გვაღირსეს. ჩვენ უფლება გვაქვს მოვთხოვოთ ჩვენს დეპუტატებს გადაწყვიტონ ეს საკითხები ამჟამად მოქმედი საქართველოს კონსტიტუციის საფუძველზე.

საღამოს მიტინგის მონაწილეებმა განაგრძეს თავიანთი აქცია მთავრობის სახლთან.

— ამ დღეს, საერთო მიზნების მისაღწევად, ყველა ოპოზიციური საზოგადოებრივი მოძრაობის წარმომადგენლებმა გადაწყვიტეთ კვლავ გავერთიანდეთ ეროვნული ხსნის მთავარ კომიტეტში, — აღნიშნა ილია მართლის საზოგადოების წარმომადგენელმა ირაკლი ბათიაშვილმა. — უკვე გადაწყდა, რომ ჩვენ შემოგვიერთდებიან აგრეთვე თანამედროვე ქართული სახეითი ხელოვნების მუზეუმთან მიმდინარე საპროტესტო აქციის მონაწილენი. — აფხაზეთის წარმომადგენლები.

ჩვენ მოვითხოვთ ობიექტურად, შესაბამისი საერთაშორისო ორგანიზაციების მონაწილეობით, იქნეს გამოძიებული რესპუბლიკაში შექმნილი ეთნოკრიზისის გარემოებანი, 9 აპრილის ტრაგიკული ამბები, გამოირკვეს საქართველოს ანექსიის საკითხი და რაც შეიძლება მალე გადაწყდეს ჩვენი ახალგაზრდების მიერ სამხედრო სამსახურის გავლის პრობლემები. ყველა ეს მოთხოვნა ჩამოყალიბდება ერთიან დოკუმენტში.

რედაქტორის მოადგილე
ბ. უგრეხელიძე.

ტელევიზია — სამშაბათი, 31 ოქტომბერი

თბილისი

პირველი პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევეს“. 13.50 — აბიტურიენტთათვის. ქიმია. 14.20 — მხატვრული ფილმი „შავი რაინდების“ „აღსასრული“. 15.50 — საინფორმაციო გამოშვება. 16.00 ქართული ენის ტელეკურსი. 16.30 — „დიალოგი პოლიტიკურ თემაზე (განმეორებით). 17.05 — შვვილისავლოთ ინგლისური ენა. 17.35 — ახალგაზრდობისათვის. „ვალი მაქვს შენი, ბალდადის ზეცავ!“. 18.25 — „თვალსაწიერი“. სატელევიზიო ჟურნალი უფროსკლასელთათვის. 19.10 — „პასუხი ტელემაყურებელთა შეკითხვებზე. 19.45 — ძილისპირული. 20.20 — მოამბე. 20.35 — საბჭოები და ეროვნული კონცეფცია. 21.05 — ქართული ხელოვნების VI საერთაშორისო სიმპოზიუმი. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — აქტუალური ინტერვიუ. 22.50 — პირველად ჩვენს ეკრანზე. მხატვრული ფილმი „სად არის ნოელეტი?“.

მეორე პროგრამა. 17.05 — ქართული დოკუმენტური ფილმი „ნითელი წიგნი“. 17.20 — მოსწავლეთათვის. საზოგადოებათმცოდნეობა. 18.05 — სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „სიცოცხლის თარგი“. 19.05 — მასწავლებლის საათი. ქართული ლიტერატურა. 19.50 — კინოჟურნალი „მეცნიერება და ტექნიკა“. 20.00 — მოამბე. 20.35 — ქართული მხატვრული ფილმი „ჭიდაობას რა უნდა“.

მოსკოვი

პირველი პროგრამა. 7.30 — „120 წუთი“. 9.35 — ტელესპექტაკლი. 11.40 — „წელიწადის დრონი“. ოქტომბერი. 12.40 — ბავშვის საათი. 13.40 — „ეს იყო... იყო...“. 16.35 — ფილმ-კონცერტი „ბუხარული ზღაპრები“ (ტაშკენტი). 17.10 — დოკუმენტური ტელეფილმი „დროის სარკე“. 17.55 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 18.25 — სსრ კავშირის საგარეო საქმეთა სამინისტროს პრესცენტრი: ეკოლოგიური პრობლემები. 18.55 — ლიტერატურული პროგრამა უფროსკლასელთათვის „სახე“. 19.45 — დღეს მსოფლიოში. 20.00 — მულტფილმი დიდებისათვის. 20.05 — პროგრესი, ინფორმაცია, რეკლამა. 20.35 — მხატვრული ფილმი „შემოდგომის სიზმრები“. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — აქტუალური ინტერვიუ“. 22.50 — ტელეფილმი „არგენტინული ტანგო“ (ფინეთი). I სერია. 23.45 — დღეს მსოფლიოში. 24.00 — „ახალგაზრდა კინო“.

მეორე პროგრამა. 9.00 — დილის ვარჯიში. 9.15 და 12.15 — სამეცნიერო-პოპულარული ფილმი. 9.35 და 10.45 — გარემო სამყარო. II კლასი. 9.55 და 11.05 — ფრანგული ენა. 10.25 — დოკუმენტური ტელეფილმი. 11.35 და 12.35 — ისტორია. VII კლასი. 12.05 და 18.00 — ახალი ამბები. 13.05 — მხატვრული ტელეფილმი. 14.40 — „ჭეშმარიტების ძიება“. დოკუმენტური ტელეფილმი დემოკრატიის განვითარების შესახებ კრასნოიარსკის სამრეწველო საწარმოების მაგალითზე. 15.00 — რიტმული ტანვარჯიში. 18.10 — რსფსრ ქალაქების ტელესტუდიები. „განსაკუთრებული სახიფათოა...“ (ტიუმენი). 18.40 — რიტმული ტანვარჯიში. 19.10 — უკრაინის სსრ სახტელერადიო. „ჩემი მიწა. სივაშის რთული ბედი“ (კიევი). 19.45 — კამჩატკის აკადემიური საგუნდო კაპელის კონცერტი. 20.00 — სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს სესია. შესვენებისას (21.00) — „ძილი ნებისა, პატარებო!“.

ნახეთ, ხომ არ მოგიგიათ?

ოფიციალური ცხრილი

საქართველოს სსრ ფულისა და ნივთების 1989 წლის მერვე გამოშვების ლატარიის მოგებათა ტირაჟი გაიმართა 1989 წლის 25 ოქტომბერს ქ. თერჯოლაში. ტირაჟში გათამაშდა 360.000 მანეთის 179 ნივთმოგება და 199.821 ფულადი მოგება. მოგება ხვდა ლატარიის ბილეთების შემდეგ სერიებსა და ნომრებს:

სერიის №	ბილეთის №	მოგებული ნივთის დასახელება ან ფულადი მოგების ოდენობა	მოგებული ნივთის ფასი ან ფულადი ჯილდოს ოდენობა
028001	267*)	20 მანეთი	—
028047	450*)	75 მანეთი	—
028054	096*)	20 მანეთი	—
028067	168*)	25 მანეთი	—
028074	453*)	20 მანეთი	—
028107	330*)	20 მანეთი	—
028112	017*)	მაცივარი „მინსკი“	455—00
028117	048*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028124	097*)	30 მანეთი	—
028126	413*)	იმპორტული ავეჯის გარნიტური	2125—00
028136	279*)	მაცივარი „მინსკი“	455—00
028148	215*)	25 მანეთი	—
028153	368*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028156	474*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028162	278*)	30 მანეთი	—
028165	329*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028169	489*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028182	174*)	30 მანეთი	—
028186	022*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028203	303*)	20 მანეთი	—
028207	196*)	25 მანეთი	—
028210	262*)	24 მანეთი	—
028220	149*)	30 მანეთი	—
028222	299*)	30 მანეთი	—
028233	013*)	30 მანეთი	—
028245	195*)	მტვერსახრუტი	25—00
028248	377*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028268	049*)	ხალიჩა	490—00
028283	190*)	30 მანეთი	—
028286	129*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028295	180*)	24 მანეთი	—
028297	104*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
028306	261*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028308	156*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028331	002*)	20 მანეთი	—
028346	385*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
028349	220*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028353	493*)	30 მანეთი	—
028355	291*)	50 მანეთი	—
028358	039*)	მტვერსახრუტი	25—00
028372	155*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
028375	219*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028393	101*)	20 მანეთი	—
028394	115*)	საკერავი მანქანა „ჩაიკა“	252—00
028396	140*)	30 მანეთი	—
028408	178*)	20 მანეთი	—
028443	145*)	20 მანეთი	—
028445	034*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028458	045*)	20 მანეთი	—
028470	486*)	30 მანეთი	—
028476	450*)	20 მანეთი	—
028484	276*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028495	097*)	20 მანეთი	—
028519	271*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028531	406*)	ხალიჩა	490—00
028548	073*)	მტვერსახრუტი	25—00
028552	410*)	20 მანეთი	—
028557	134*)	მტვერსახრუტი	25—00
028574	307*)	20 მანეთი	—
028600	142*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028601	352*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
028605	481*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
028610	421*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
028618	078*)	30 მანეთი	—
028624	174*)	მტვერსახრუტი	25—00
028635	210*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028651	267*)	მაგნეტორადიოლა „ევრიკა“	250—00
028664	136*)	25 მანეთი	—
028667	345*)	30 მანეთი	—
028672	105*)	20 მანეთი	—
028681	396*)	20 მანეთი	—
028691	129*)	80 მანეთი	—
028706	349*)	20 მანეთი	—
028721	403*)	30 მანეთი	—
028722	435*)	25 მანეთი	—
028789	119*)	50 მანეთი	—
028742	161*)	მაგნეტორადიოლა „ევრიკა“	250—00
028745	412*)	30 მანეთი	—
028754	484*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028765	309*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028771	395*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028776	482*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
028792	476*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
028794	087*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
028796	305*)	50 მანეთი	—
028800	127*)	30 მანეთი	—
028803	162*)	20 მანეთი	—
028813	241*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028817	003*)	30 მანეთი	—
028842	1-500	15 მანეთი	—
028852	010*)	50 მანეთი	—
028860	404*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
028861	052*)	20 მანეთი	—
028868	318*)	ავტომანქანა „ვოგული-21063“	9000—00
028871	432*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028887	181*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
028890	260*)	მტვერსახრუტი	25—00
028898	229*)	20 მანეთი	—
028899	130*)	30 მანეთი	—
028911	461*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028914	472*)	30 მანეთი	—
028923	408*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028924	167*)	მტვერსახრუტი	25—00
028929	174*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
028937	188*)	მაცივარი „მინსკი“	455—00
028943	251*)	20 მანეთი	—
028946	438*)	მტვერსახრუტი	25—00
028951	078*)	75 მანეთი	—
028960	023*)	მტვერსახრუტი	25—00
028977	038*)	20 მანეთი	—
029001	479*)	50 მანეთი	—
029053	494*)	50 მანეთი	—
029054	129*)	20 მანეთი	—
029064	248*)	75 მანეთი	—
029084	341*)	30 მანეთი	—
029104	161*)	20 მანეთი	—
029121	291*)	30 მანეთი	—
029141	075*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029151	208*)	20 მანეთი	—
029166	227*)	20 მანეთი	—
029170	397*)	20 მანეთი	—
029176	087*)	20 მანეთი	—
029183	011*)	ავტომანქანა „ვოგული-21063“	9000—00
029203	486*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
029208	214*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029223	005*)	20 მანეთი	—
029233	219*)	24 მანეთი	—
029239	317*)	20 მანეთი	—
029243	220*)	20 მანეთი	—
029244	087*)	500 მანეთი	—
029281	175*)	50 მანეთი	—
029294	225*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029312	057*)	20 მანეთი	—
029318	005*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029335	142*)	30 მანეთი	—
029351	180*)	25 მანეთი	—
029352	265*)	25 მანეთი	—
029354	017*)	მტვერსახრუტი	25—00
029360	372*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029362	121*)	30 მანეთი	—
029377	094*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
029386	459*)	30 მანეთი	—
029395	278*)	100 მანეთი	—
029417	466*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029425	409*)	50 მანეთი	—
029446	245*)	20 მანეთი	—
029473	449*)	მტვერსახრუტი	25—00
029479	356*)	20 მანეთი	—
029497	389*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029513	047*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029540	176*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029544	328*)	20 მანეთი	—
029548	002*)	30 მანეთი	—
029571	361*)	75 მანეთი	—
029577	281*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029586	367*)	25 მანეთი	—
029599	425*)	80 მანეთი	—
029604	212*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029612	448*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029619	289*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
029621	082*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029625	406*)	50 მანეთი	—
029626	414*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
029638	377*)	20 მანეთი	—
029666	079*	20 მანეთი	—
029674	111*)	20 მანეთი	—
029680	408*)	30 მანეთი	—
029683	132*)	30 მანეთი	—
029684	151*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029700	090*)	30 მანეთი	—
029712	101*)	მტვერსახრუტი	25—00
029720	010*)	40 მანეთი	—
029728	309*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029729	095*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029731	032*)	20 მანეთი	—
029740	452*)	20 მანეთი	—
029753	353*)	80 მანეთი	—
029776	102*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029778	222*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
029804	155*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029807	469*)	20 მანეთი	—
029810	125*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
029830	162*)	20 მანეთი	—
029836	291*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
029840	115*)	25 მანეთი	—
029857	295*)	30 მანეთი	—
029858	380*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029866	246*)	20 მანეთი	—
029880	154*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
029897	054*)	30 მანეთი	—
029905	257*)	ელექტრომტვერსახსრუტი	25—00
029907	223*)	ხალიჩა	490—00
029920	456*)	ავტომანქანა „ვოგული-21063“	9000—00
029925	273*)	20 მანეთი	—
029949	001*)	50 მანეთი	—
029952	458*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
029956	314*)	20 მანეთი	—
029974	221*)	80 მანეთი	—
029975	498*)	ელექტრორადიოლა „ევრიკა“	250—00
029983	185*)	20 მანეთი	—
029987	339*)	30 მანეთი	—
030007	181*)	20 მანეთი	—
030015	473*)	ავტომანქანა „ვოგული-21063“	9000—00
030027	432*)	მტვერსახრუტი	25—00
030035	432*)	25 მანეთი	—
030038	350*)	30 მანეთი	—
030054	037*)	მაგნეტორადიოლა „ევრიკა“	250—00
030061	317*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030076	234*)	20 მანეთი	—
030079	396*)	20 მანეთი	—
030085	025*)	24 მანეთი	—
030087	152*)	20 მანეთი	—
030095	034*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030111	022*)	20 მანეთი	—
030115	365*)	25 მანეთი	—
030121	263*)	ავტომანქანა „ვოგული-21063“	9000—00
030132	384*)	30 მანეთი	—
030140	350*)	ავტომანქანა „ვოგული-21063“	9000—00
030151	471*)	ავტომანქანა „ვოგული-21063“	9000—00
030159	314*)	20 მანეთი	—
030161	265*)	ავტომანქანა „ვოგული-2108“	8400—00
030174	239*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030178	452*)	40 მანეთი	—
030189	309*)	20 მანეთი	—
030192	448*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030195	351*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
030196	260*)	30 მანეთი	—
030197	057*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030201	372*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030204	040*)	100 მანეთი	—
030241	484*)	20 მანეთი	—
030246	197*)	საკერავი მანქანა „ჩაიკა“	252—00
030254	439*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030256	281*)	50 მანეთი	—
030263	027*)	20 მანეთი	—
030274	332*)	20 მანეთი	—
030275	031*)	30 მანეთი	—
030287	418*)	30 მანეთი	—
030291	315*)	20 მანეთი	—
030330	483*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
030337	398*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030373	126*)	20 მანეთი	—
030382	056*)	24 მანეთი	—
030393	348*)	24 მანეთი	—
030415	461*)	მტვერსახრუტი	25—00
030417	321*)	მტვერსახრუტი	25—00
030439	464*)	20 მანეთი	—
030448	383*)	25 მანეთი	—
030455	167*)	20 მანეთი	—
030463	472*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030478	367*)	30 მანეთი	—
030481	118*)	30 მანეთი	—
030485	188*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
030496	472*)	50 მანეთი	—
030500	419*)	30 მანეთი	—
030503	111*)	20 მანეთი	—
030511	251*)	20 მანეთი	—
030517	279*)	20 მანეთი	—
030526	018*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030537	005*)	24 მანეთი	—
030538	400*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030540	434*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030545	323*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030549	440*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
030560	361*)	მაცივარი „მინსკი“	455—00
030575	285*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
030578	132*)	30 მანეთი	—
030580	164*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
030599	044*)	მტვერსახრუტი	25—00
030601	108*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
030602	331*)	20 მანეთი	—
030618	065*)	25 მანეთი	—
030623	290*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
030625	1-500	10 მანეთი	—
030627	188*)	50 მანეთი	—
030630	262*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030635	101*)	საკერავი მანქანა „ჩაიკა“	252—00
030638	446*)	50 მანეთი	—
030646	405*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
030649	326*)	50 მანეთი	—
030650	082*)	მაცივარი „მინსკი“	455—00
030654	041*)	25 მანეთი	—
030663	499*)	20 მანეთი	—
030679	459*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030683	266*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030685	500*)	30 მანეთი	—
030690	256*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
030712	008*)	ყავის ელექტროსაფქვავი	14—00
030713	021*)	25 მანეთი	—
030724	475*)	20 მანეთი	—
030756	171*)	20 მანეთი	—
030772	258*)	20 მანეთი	—
030773	396*)	50 მანეთი	—
030776	019*)	20 მანეთი	—
030781	468*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030793	225*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030806	037*)	30 მანეთი	—
030822	186*)	80 მანეთი	—
030838	381*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030887	498*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030897	118*)	20 მანეთი	—
030899	331*)	30 მანეთი	—
030931	109*)	30 მანეთი	—
030947	085*)	30 მანეთი	—
030959	148*)	მტვერსახრუტი	25—00
030977	211*)	50 მანეთი	—
030979	382*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
030980	038*)	30 მანეთი	—
030992	426*)	30 მანეთი	—
030993	082*)	30 მანეთი	—
030995	229*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
030997	327*)	30 მანეთი	—
031012	353*)	ავტომანქანა „ვოგული 21063“	9000—00
031022	048*)	30 მანეთი	—
031038	274*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
031040	369*)	ავტომანქანა „ვოლგა-გაზ-24-10“	16400—00
031054	134*)	20 მანეთი	—
031067	057*)	40 მანეთი	—
031073	081*)	20 მანეთი	—
031076	067*)	30 მანეთი	—
031082	400*)	25 მანეთი	—
031091	394*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
031095	133*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
031097	474*)	25 მანეთი	—
031103	484*)	20 მანეთი	—
031126	130*)	80 მანეთი	—
031137	087*)	30 მანეთი	—
031143	283)*	20 მანეთი	—
031157	125*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
031176	350*)	20 მანეთი	—
031179	165*)	30 მანეთი	—
031186	024*)	მაცივარი „ზილი“	370—